

Univerzita Palackého v Olomouci
Přírodovědecká fakulta
Katedra geografie



Tomáš Švik

**Regionální a sídelní preference studentů vybraných gymnázií
v okresech Olomouc a Šumperk**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Olomouc 2009



Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, katedra geografie

Akademický rok 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student

Tomáš ŠVIK

Obor (studijní kombinace)

Geografie-Historie

Název práce:

Regionální a sídelní preference studentů vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk

Regional and settlement preferences of students of selected grammar school in districts Olomouc and Šumperk

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je zjistit základní regionální a sídelní preference studentů vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk, důvody preferencí, jejich variabilitu podle ročníku studia, resp. jiných znaků a zjistit rozdíly v preferencích podle lokalizace, příp. typu gymnázia.

Struktura práce:

1. Úvod
2. Teoretický vstup, zhodnocení literatury
3. Metodika výzkumu
4. Prostorová diferenciací regionálních a sídelních preferencí pro zahraničí
5. Prostorová diferenciací regionálních a sídelních preferencí v ČR
6. Variabilita preferencí podle ročníku studia a podle gymnázií
7. Závěr
8. Shrnutí - Summary (česky a anglicky), klíčová slova - key words

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

- Studium literatury k dané tématice
- Rešerše relevantních zdrojů literatury
- Sběr dat – výzkum mezi studenty gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk
- Analýza získaných výsledků
- Syntéza – shrnutí nejdůležitějších poznatků

Rozsah grafických prací: cca 8-10 grafů, 3-5 map

Rozsah průvodní zprávy: 10 000 až 12 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

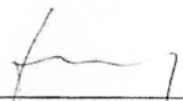
Seznam odborné literatury:

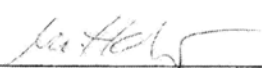
- DRBOHLAV, D. 1990a. Důvody regionálních a sídelních preferencí obyvatelstva ČR. Sborník ČSGS, č. 1, s. 13-29.
- DRBOHLAV, D. 1990b. Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva – teoretická východiska v československé a zahraniční literatuře. Sociologický časopis, č. 5, s. 358-374.
- SIWEK, T. 1988. Území Československa očima studentů geografie. Sborník ČSGS, č. 1, s. 31-37.
- SIWEK, T., BOGDOVÁ, K. 2007. České kulturně-historické regiony ve vědomí svých obyvatel. Sociologický časopis, č. 4, s. 1039-1053. Online – dostupné na http://sreview.soc.cas.cz/upl/archiv/files/516_07-5%20Siwek.pdf
- SLAVÍK, V., SEDLÁK, M. 1997. Sídelné a regionálne preferencie žiakov stredných škôl v Skalici. Acta facultatis rerum naturalium Universitatis Comenianae - Geographica, č. 40, s. 39-54.
- WERNEROVÁ, M. 2008. Percepce atraktivity a image krajských měst v Česku na příkladu vysokoškolských studentů z Českých Budějovic a Ústí nad Labem. Geografie - Sborník ČSGS, č. 1, s. 20-33.

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 20. 6. 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2009


vedoucí katedry


vedoucí bakalářské práce

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracoval samostatně za použití citované literatury.

V Olomouci 11. května 2009

.....
podpis

Děkuji Doc. RNDr. Mariánu Halásovi, Ph.D. za rady a připomínky při vedení práce.

OBSAH

1. Úvod	1
2. Teoretický vstup, zhodnocení literatury	
2.1 Teorie behaviorální geografie	2
2.2 Relevantní česká literatura	5
3. Metodika výzkumu	
3. 1 Tvorba dotazníku	8
3. 2 Výběr gymnázií	10
3. 3 Realizace dotazníkového šetření	11
3.4 Zpracování dat	13
4. Prostorová diferenciacce regionálních a sídelních preferencí pro zahraničí	
4.1 Studium v zahraničí	14
5.2 Atraktivita států	17
5. Prostorová diferenciacce regionálních a sídelních preferencí v ČR.	
5.1 Studium	22
5.2 Bydlení	28
5.3 ČR očima studentů gymnázií v Olomouci a Šumperku	33
6. Variabilita preferencí podle ročníku studia a podle Gymnázií	36
7. Závěr	42
8. Shrnutí / Summary	44
9. Literatura	45
10. Přílohy	46

1. Úvod

Bylo prokázáno, že chování člověka v prostoru v mnohem větší míře než objektivní skutečnost ovlivňuje subjektivní obraz území, jenž si jedinec utváří na základě svých životních zkušeností. Představa jedince o území má bezpochyby význam pouze pro něj, avšak souhrn těchto představ u větší skupiny lidí (v případě této práce u studentů vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk) má význam mnohem větší. Z deziluze „ekonomického člověka“ vyrostl v polovině 60. let v geografii psychologií inspirovaný alternativní směr, jehož podstatou je právě výzkum těchto subjektivních prostorových představ – behaviorální geografie. K myšlenkovému proudu behaviorální geografie se svou teoretickou orientací řadí i tato práce.

Obsahová šíře behaviorální geografie je značná a její metodologie různorodá, výzkum sídelních a regionálních preferencí je jen jedním ze směrů behaviorální geografie, avšak právě výzkumy preferencí obyvatel nabízejí celou řadu praktických implikací: tvorbu migračních prognóz, územní plánování, lokalizační rozhodování v průmyslu, komplexní teritoriální marketing, cestovní ruch.

Přes nastíněné bohaté možnosti využití takovýchto výzkumných snah se tato problematika objevila v tehdejší Československu poměrně pozdě a po jistém slibně vyhlížejícím „rozjezdu“ behaviorální geografie v 80. letech a první polovině 90. let nastal opět pokles počtu publikací k tematice, což je třeba právě pro nutnost mikrogeografických postupů při objasňování makrogeografických příčin hodnotit negativně. Lze tedy konstatovat, že behaviorální geografie by si zasloužila v České republice více pozornosti.

Cílem práce je aplikovat teoretické poznatky behaviorální geografie: zjistit základní regionální a sídelní preference (české i zahraniční) studentů vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk, důvody preferencí, jejich variabilitu podle ročníku studia, respektive jiných znaků a zjistit rozdíly v preferencích podle lokalizace, případně typu gymnázia.

2. Teoretický vstup, zhodnocení literatury

2.1 Teorie behaviorální geografie

„Behaviorální geografie může být volně chápána jako jeden ze směrů socioekonomické geografie (human geography) vycházející z předpokladů, metod a konceptů behaviorismu a soustřeďující se na identifikaci poznávacích procesů (cognitive processes), skrze něž individua přijímají a reagují na atributy prostředí, které je obklopuje.“¹ Je třeba rozlišovat termíny behaviorismus a behavioralismus. První z těchto pojmů je definován jako směr ve společenských vědách, v jehož rámci se vědci pokoušejí nahradit tradiční, určitým způsobem limitované, teorie vztahu člověk - prostředí novými, uznávajícími složitost lidského chování. Behaviorismus je směr redukční školy v psychologii, chování člověka zjednodušuje do schématu stimul - reakce, v němž je úloha vnitřních duševních dějů opomíjena. Tyto směry si tedy v zásadě odporují, neboť toto chápání lidského chování se právě behavioralismus snaží nahradit.²

Samotné zařazení behaviorální geografie do socioekonomické geografie chápou někteří autoři jako sporné a kladou si otázku, zda má paradigma behaviorální geografie stejnou pozici jako paradigma socioekonomické geografie, nebo stojí zcela mimo rámec této geografické větvě. Na rozdíl od regionální geografie, která se zaměřuje především na prostorovou mezoúroveň zkoumají behaviorální geografové nejčastěji chování jedince v konkrétním mikroprostorovém průmětu,³ což ale není pravidlem a v případě této práce tomu tak není. Tento geografický směr je vnitřně značně různorodý, avšak jako základní paradigma všech směrů behaviorální geografie lze označit vztah mezi jedincem v prostoru a jeho prostorovým poznáváním. Většina současných geografů je přesvědčena, že větší vliv na chování jedince má subjektivní interpretace reality než objektivní zkušenost.⁴ Gold vedle již známého prostředí ekonomického, kulturního, sociálního a politického

¹ The Dictionary of Human Geography. Great Britain, Basil Blackwell Publisher Limited 1985. Citováno podle DRBOHLAV, D.: Podněty behaviorální geografie ve struktuře geografického výzkumu. Sborník ČSGS, č. 4, 1990. s. 298 – 307. s. 298.

² DRBOHLAV, D.: Podněty behaviorální geografie..., s. 298.

³ Tamtéž.

⁴ SIWEK, T.: Území Československa očima studentů geografie. Sborník ČSGS, č. 1, 1988, s. 31 – 37. s. 31.

vyčlenil tzv. relativní percepční prostor jedince, nebo-li tzv. „behaviorální prostředí“.⁵

O behaviorální geografii se začíná mluvit v 60. letech 20. století. Vzniká odklonem od normativních teorií a modelů založených na podstatě tzv. „ekonomického člověka“, vyznačujícího se maximální racionalitou a plnou informovaností, kdy nebyly brány v potaz iracionální faktory. Na příkladu výzkumu chování farmářů ve Švédsku byla potvrzena nereálnost této teorie. Behaviorální geografie se oproti tomu snaží pochopit člověka v celé jeho šíři, včetně jeho hodnot, aspirací, návyků, stupně informovanosti atd.⁶

Prvními průkopníky behaviorální geografie byli v USA a Velké Británii C. Sauer, J. K. Wright, a W. Kirk, v těchto zemích je dosud největší soustředění behaviorálních geografů.⁷

Behaviorálně – geografický výzkum lze v zásadě rozčlenit do tří směrů: problematika mentálních map, výzkumy přírodních rizik („natural hazard“), a geografie času (time-space geography).⁸ Tato práce patří k prvnímu směru, který tedy bude dále přiblížen.

Mentální (též kognitivní) mapa je mapa okolního světa, kterou každý z nás nosí v hlavě. Obsahuje to, co ve svém okolí subjektivně považujeme za nejdůležitější, proto je mentální mapa vždy více nebo méně odlišná od reality. Její význam je obrovský: je zdrojem poznání a slouží jako podklad pro rozhodování, každý člověk se rozhoduje podle své mentální mapy.⁹ Definice mentálních map není jednotná, nárok na její formulování si kladou nejen geografové a kartografové, ale i psychologové a sociologové. Z pohledu geografů a kartografů se mentální mapou rozumí grafické (kartografické nebo schematické) vyjádření představ člověka o geografickém prostoru, nejčastěji o jeho kvalitě nebo uspořádání.¹⁰

⁵ GOLD, J. R.: An introduction to Behavioral Geography. New York, 1980. Citováno podle DRBOHLAV, D.: Podněty behaviorální geografie..., s. 300.

⁶ DRBOHLAV, D.: Podněty behaviorální geografie..., s. 301.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž, s. 303.

⁹ SIWEK, T., BOGDOVÁ, K.: České kulturně-historické regiony ve vědomí svých obyvatel. Sociologický časopis, č. 4, 2007, s. 1039 – 1053. s. 1041.

¹⁰ DRBOHLAV, D.: Mentální mapa ČSFR. Definice, aplikace, podmíněnost. Sborník ČSGS, č. 3, 1991, s. 163 – 176. s. 163.

Mentální mapa každého člověka je jedinečná. Na jejím formování se podílí řada faktorů: vzdělání, informace z médií, osobní zkušenosti, zkušenosti a názory převzaté od blízkých, důvěrných lidí, kterým věříme, atd. Všechny informace o geografickém prostoru nemusí být vždy kvalifikované a pravdivé, navíc se vyvíjí v čase. Mladý člověk vidí svět jednodušeji a s přibývajícím věkem doplňuje čím dál více detailů.¹¹

Podle vztahu zkoumaného jevu k realitě se mentální mapy dělí do dvou skupin:

Prvním typem je mapa komparativní, podle svého autora, K. Lynche je označován jako Lynchovský.¹² Mapa tohoto typu je vztažena k realitě a je hodnocena její správnost a míra shody se skutečností. Mapa se tvoří tak, že respondent kreslí své představy na čistý papír. Po komparaci s realitou je vidět, jak jsou zkreslené plochy, směry a vzdálenosti, důležité je také hodnotit, které prvky v mapě jsou a které byly vynechány. Z toho pak lze odvodit, co respondent považuje za důležité. Tyto mapy slouží k určování míry znalostí nebo váhy informačních zdrojů.¹³

Druhým typem jsou mapy preferencí, podle svého průkopníka P. R. Goulda označovaným jako Gouldovský.¹⁴ Tyto mapy se nesrovnávají se skutečností, ani nesledují znalosti respondenta, ale zkoumají jeho prostorové preference. Technikou jejich tvorby je podání slepé mapy s vybranými orientačními prvky respondentovi, kterou pak on vyplňuje dle předem určené škály.¹⁵ Slepé mapy mohou být tvořeny buď pravidelnými nepřírozenými ploškami, nebo nepravidelnými přirozenými ploškami, v této práci byly použity obě metody.¹⁶

¹¹ SIWEK, T., BOGDOVÁ, K.: České kulturně-historické regiony ve vědomí..., s. 1042.

¹² LYNCH, K.: *The Image of the City*. Cambridge, 1960. Citováno podle DRBOHLAV, D.: Mentální mapa ČSFR..., s. 164.

¹³ SIWEK, T., BOGDOVÁ, K.: České kulturně-historické regiony ve vědomí..., s. 1042.

¹⁴ GOULD, P. R.: On mental maps. In Downs, R. M., Stea, D (ed.): *Imagine and environment: cognitive mapping and spatial behavior*. Chicago, 1973. s. 182 – 220. Citováno podle WERNEROVÁ M.: Percepce atraktivity a image krajských měst v Česku na příkladu vysokoškolských studentů z Českých Budějovic a Ústí n. Labem. *Geografie - sborník ČSGS*, č. 1, 1990, s. 20 – 33. s. 21.

¹⁵ SIWEK, T., BOGDOVÁ, K.: České kulturně-historické regiony ve vědomí..., s. 1043.

¹⁶ Viz kapitola 3.1 Tvorba dotazníku.

Význam gouldovských map je obrovský a výsledky jejich výzkumů mohou najít široké pole uplatnění při tvorbě migračních prognóz, územním plánování, lokalizačním rozhodování v průmyslu či komplexním teritoriálním marketingu.¹⁷

Blízkou disciplínou k problematice regionálních a sídelních preferencí jsou migrační preference, které však již byly realizovány, zatímco sídelní a regionální preference nikdy být realizovány nemusí. Migračními preferencemi se častěji než geografové zabývají sociologové.¹⁸

2.2 Relevantní česká literatura

V bývalém Československu se sídelní preference objevují v geografické literatuře poměrně pozdě, až v 80. letech a více se prosazují až v 90. letech.¹⁹ V druhé polovině 90. let však opět poklesl zájem o tuto problematiku, poslední dobou se opět začínají články k tématu objevovat. Celkově lze ale říci, že sídelní a prostorové preference jsou stále spíše okrajovým tématem.

Nejvíce se danou problematikou zabýval Dušan Drbohlav, který je jako jediný také autorem čistě teoretických článků. V práci *Podněty behaviorální geografie ve struktuře geografického výzkumu*²⁰ objasňuje její filozoficko-metodologické pojetí, nastiňuje její vývoj a problémové zaměření, členění a metody jednotlivých směrů. Odkazuje na relevantní zahraniční literaturu, především anglosaskou, a snaží se vysvětlit přínos behaviorální geografie. V práci *Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva – teoretická východiska v československé a zahraniční literatuře*²¹, kterou by si autor této práce dovolil označit za vynikající, se zabývá teoretickými východisky migračních a sídelních a regionálních preferencí, vysvětluje rozdíl mezi nimi. Shrnuje zde nejdůležitější poznatky zahraničních autorů v oblasti faktorů podmiňujících migrace a preference: hodnotových orientací, přirozené atraktivity prostředí málo urbanizovaného²², rozrůzněného, bohatého, s řídkými srážkami a bujnou vegetací, společenských stimulů. Srovnává konvenční

¹⁷ WERNEROVÁ M.: Percepce atraktivity ... , s 21.

¹⁸ DRBOHLAV, D.: Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva – teoretická východiska v československé a zahraniční literatuře. Sociologický časopis, č. 5, 1990, s. 358 – 374. s. 360.

¹⁹ Poměrně malá pozornost věnovaná této problematice je však typická i pro jiné státy střední Evropy kromě Polska. WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity..., s. 22.

²⁰ DRBOHLAV, D.: Podněty behaviorální geografie ve struktuře geografického výzkumu. Sborník ČSGS, č. 4, 1990. s. 298 – 307.

²¹ DRBOHLAV, D.: Migrační motivace...

²² To se v této práci zcela nepotvrdilo.

paradigma vztahu člověk – prostředí s teorií tzv. pull a push faktorů. Dělí faktory ovlivňující migrace a preference do čtyř kategorií: socioekonomické a politickosprávní, přírodní, demografické a jiné. Jedna z hlavních prognóz, že na území Československa, respektive nástupnického Česka budou stále sílit ekologické faktory preferencí a oslabovat socioekonomické se však nepotvrdila touto bakalářkou prací, ani odbornými pracemi publikovanými v literatuře.²³ Drbohlav dále publikoval empiricky laděné články: Důvody sídelních a regionálních preferencí obyvatelstva ČR²⁴, kde prokázal specifické postavení Prahy, vliv velikosti sídla na preference obyvatel, relativní podobnost a soulad Jihočeského, Jihomoravského a Východočeského kraje a tehdy probíhající ekologizaci preferenčního myšlení. V dalším článku²⁵ se zabýval motivační specifikací již proběhlých migrací a motivační atraktivitou měst, o tomto tématu publikoval další dva články.²⁶

Percepce geografického prostoru se zabývá též Tadeuzs Siwek, jeho práce Území Československa očima studentů geografie²⁷ je sice spíše empiricky zaměřená, ale je k ní připojen i velmi kvalitní teoretický úvod a inspirativní byla pro autora této bakalářské práce především použitou metodou slepé mapy a zjišťováním čistě subjektivní, nijak nekonkretizované atraktivity.²⁸ Siwek dále publikoval velmi zajímavou práci o českých kulturně-historických regionech ve vědomí svých obyvatel spolu s Kamilou Bogdovou²⁹, kde prokázali silné zakotvení vědomí historických zemí v mysli obyvatelů, včetně za minulého režimu z oficiálních názvů vytěsňovaného Slezska, které je zakotveno sice méně, ale přesto je povědomí o něm silnější než v případě národopisných regionů. Práce prokázala také například silnější zakořenění názvů původních krajů mezi obyvatelstvem, než v případě současných krajů. Za zajímavou myšlenku práce autor považuje, že pokud nebude kulturně-

²³ LIBROVÁ, H.: Decentralizace osídlení. Vize a realita. Sociologický časopis, č. 1, 1997, s. 27 – 39. s. 31.

²⁴ DRBOHLAV, D.: Důvody sídelních a regionálních preferencí obyvatelstva ČR, Sborník ČSGS, č. 1, 1990, s. 13 – 29.

²⁵ DRBOHLAV, D.: Migrační atraktivita měst ČSR. Sborník ČSGS, č. 1, 1989, s. 5 – 18.

²⁶ DRBOHLAV, D.: Příspěvek k problematice statistiky důvodů stěhování. Sborník ČSGS, č. 1, 1984, s. 1 – 11.
DRBOHLAV, D.: Motivy migrace jako jeden z indikátorů formování geografické struktury organizace společnosti. Demografie, č. 2, 1986, s. 202 – 209.

²⁷ SIWEK, T.: Území Československa očima studentů geografie. Sborník ČSGS, č. 1, 1988, s. 31 – 37.

²⁸ Viz kapitola 3.1 Tvorba dotazníku.

²⁹ SIWEK, T., BOGDOVÁ, K.: České kulturně-historické regiony ve vědomí svých obyvatel. Sociologický časopis, č. 4, 2007, s. 1039 – 1053.

historický region vnímán jeho vlastními obyvateli, jeho existence tím končí, i kdyby objektivní důvody k existenci dále přetrvávaly. I tato práce připojuje kvalitní teoretický úvod.

Výrazně empiricky laděná práce Miroslava Hrdličky³⁰, vůbec první česká práce k dané problematice, se zabývala například i vztahem vzdělání k prostorovým preferencím, prokázala velkou shodu mezi skutečnou migrací a preferencemi. Doba vzniku se projevila velmi malou teoretickou základnou této práce. Preferencemi středoškoláků se zabývala práce Marcely Mirklasové.³¹ Odhalila tehdy neatraktivitu průmyslových oblastí severních Čech a Ostravska, překvapivě i Prahy.

V Olomouci publikoval práci o mentálních mapách Vít Voženílek.³² V úvodu své práce sice avizuje zcela novou definici mentálních map, což je ovšem reálně jen jeho přání. Nicméně inspirující se práce stala použitou metodou slepých map členěných dle správního členění.³³ Preferencemi se částečně ve své práci o vizi decentralizace zabývala i socioložka Hana Librova.³⁴

Jednou z nejkvalitnějších i nejnovějších prací je práce Marie Wernerové.³⁵ Zabývala se srovnáním studentů z Českých Budějovic a Ústí n. Labem, problematikou neighbourhood efektu, polaritou mezi Čechy a Moravou atd. Patří k malému množství prací, kde autor prokazuje výbornou orientaci v zahraniční literatuře.

³⁰ HRDLIČKA, M.: Preference sídelních prostorů Čech. Demografie, č. 1, 1983, s 48 – 58.

³¹ MRKLASOVÁ, M.: Migrační a sídelní preference ústeckých středoškoláků. Demografie, č. 4, 1988, s. 323 – 328.

³² VOŽENÍLEK, V.: Mentální mapa a mentální prostorové představy. Geodetický a kartografický obzor, 1997. s. 62-70.

³³ Viz kapitola 3.1 Tvorba dotazníku.

³⁴ LIBROVÁ, H.: Decentralizace osídlení. Vize a realita. Sociologický časopis, č. 1, 1997, s. 27 – 39.

³⁵ WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity a image krajských měst v česku na příkladu vysokoškolských studentů z Českých Budějovic a Ústí n. Labem. Geografie - sborník ČSGS, č. 1, 1990, s. 20

3. Metodika výzkumu

Teoretická část práce byla zpracována rešeršně – kompilační metodou, vlastní výzkum byl proveden v behaviorální geografii běžnou dotazníkovou metodou. Celkem bylo využito 176 dotazníků, které byly vyplňovány v osmi třídách tří gymnázií.

3. 1 Tvorba dotazníku

Při tvorbě dotazníku byly hlavními kritérii snaha o co největší srozumitelnost a snaha získat maximum informací z co nejmenšího počtu otázek. Byla dodržena zásada, aby celý dotazník nepřesáhl formát jedné strany velikosti A 4, čímž bylo účinně argumentováno při přesvědčování učitelů k zapojení do výzkumu. Z druhé strany snaha o co největší prostorové zhuštění způsobila, že mapy použité v dotazníku byly možná menší, než by bylo pro snadné vyplňování vhodné a rovněž nízkou kvalitou kopírování mapy značně utrpěly. Kvůli prostorové úspoře byly použity i otázky s více úkoly (např. studenti měli v jedné mapě „oznámkovat“ státy dle subjektivní atraktivity, označit křížkem státy, kde již byli a kroužkem státy, které by chtěli navštívit). To se ovšem ukázalo jako nevýhodné, neboť řada studentů si nepřčetla celé zadání a splnila pouze jeden úkol.

Jednoduchosti a pochopitelnosti dotazníků byla dána přednost před příliš striktní formulací otázek, nebyly použity žádné odborné geografické pojmy, například před pojmem sídla jsem dal přednost označení „města či vesnice“. Za příliš obecně zadanou úlohu by mohl být považován úkol, kdy měli studenti označit státy, které již navštívili, neboť z takto zadané otázky nevyplývá, zda se má jednat o státy, které navštívili v rámci několikadenního pobytu či o státy, kterými třeba jen projížděli. Takto široce zadaná otázka je ovšem záměrem, neboť neměla mapovat turisticky nejnavštěvovanější cíle, ale měla spíše ukázat, zda státy, s kterými mají respondenti určitou osobní zkušenost (ať už je navštěvují za účelem dovolené, nákupu, či návštěvy příbuzných) jsou jimi vnímány atraktivněji nebo méně atraktivně, než ostatní státy.

Dotazník byl tvořen produkčními úlohami i výběrovými úlohami, jak již z textu vyplynulo, textová část dotazníku byla doplněna mapami. Mapy se pro

vyšetřování sídelních a prostorových preferencí využívají v dotaznících dvěma způsoby. Hodnocené území buď může být rozděleno pravidelnou čtvercovou či šestiúhelníkovou sítí, kde má dotazovaný za úkol ohodnotit každé políčko, nebo může být použito administrativní rozdělní území, kde má dotazovaný ohodnotit administrativní jednotky. První metodu v ČR použil Siwek³⁶, druhou metodu použil Voženílek.³⁷ V této práci byly použity obě metody. První byla aplikována na území ČR, druhá na území Evropy. Důvodem pro kombinaci obou těchto metod se stala snaha prakticky vyzkoušet, kterou z těchto metod lze považovat za šťastnější. Proti využití první metody pro území Evropy také mluvila domněnka, že studenti by nebyli schopni rozčlenit dle atraktivity evropské státy na ještě menší jednotky, případně správně lokalizovat území znázorněné kterým čtverečkem vlastně navštívili. Lze konstatovat, že se více osvědčila první metoda, neboť výsledky získané interpolací průměrných hodnot nebyly svázány administrativními územními strukturami a mnohde se od nich lišily, jednak jasný, daný řád čtvercové sítě studenty podvědomě více nutil vyplňovat pečlivěji tuto mapu, mapa Evropských států zůstala nevyplněna častěji. Preference celosvětové nebyly zkoumány, neboť jednak autor práce předpokládal, že znalosti a představy studentů o evropských zemích jsou hlubší, jednak by v případě hodnocení všech států světa trvalo vypracování dotazníku neúměrně dlouho, navíc se většina zahraničních aktivit, cest a případně migrací studentů bude pravděpodobně uskutečňovat v rámci Evropy. Do výsledků ovšem bylo započítáváno i hodnocení státu Turecko, který sice není evropský, ale nešlo jej ignorovat pro nezanedbatelnou návštěvnost (kolem pěti procent respondentů vyplnivších mapu). Pokud srovnáme produkční a výběrové úlohy, studenti raději odpovídali na úlohy výběrové, produkční byly vynechávány častěji. Ještě častěji byla vynechávána tabulka, přestože její vyplnění nebylo složitější než odpověď na jiné produkční úlohy – některé studenty odradil už jen fakt, že je to tabulka.

Nevyplněný dotazník je připojen v příloze, spolu s ukázkou pečlivě a nedbale vyplněného dotazníku.

³⁶ SIWEK, T.: Území Československa očima studentů geografie. Sborník ČSGS, č. 1, 1988, s. 31 – 37. s. 32.

³⁷VOŽENÍLEK, V.: Mentální mapa a mentální prostorové představy. Geodetický a kartografický obzor, 1997. s. 62-70. s. 64.

3. 2 Výběr gymnázií

Při výběrů gymnázií byla prvotním kritériem snaha vybírat gymnázia z Olomouce, ale také gymnázia v různé vzdálenosti od Olomouce, což mělo přinést možnost sledovat variabilitu atraktivity vysokoškolského studia v Olomouci s narůstající vzdáleností od Olomouce. Prvotním záměrem proto bylo provést dotazníkové šetření v gymnáziích Šumperk, Zábřeh n. Moravě a dvou olomouckých gymnáziích. Tento záměr ovšem nebyl zcela uskutečněn, neboť vedoucí předmětové komise předmětu zeměpis zábřežského gymnázia projevila malé pochopení pro tuto práci a nebyla ochotna spolupracovat. V případě Olomouce bylo vybráno Slovanské gymnázium a Církevní gymnázium Řádu německých rytířů. Církevní gymnázium byla vybráno pro typovou pestrost gymnázií v průzkumu, neboť se jedná o soukromé gymnázium³⁸, které se tedy může teoreticky strukturou studentů a finančními podmínkami jejich rodin odlišovat od státních gymnázií a tyto faktory teoreticky mohly ovlivnit sídelní a regionální preference jeho studentů. Slovanské gymnázium³⁹ bylo vybráno jakožto zástupce známých, prestižně vnímaných gymnázií, rovněž fakt, že jeho vyučující externě spolupracují s katedrou geografie napovídal dobré možnosti spolupráce, což se také potvrdilo. Po odpadnutí Zábřehu zůstal jediným neolomouckým gymnáziem v průzkumu Šumperk⁴⁰.

Průzkum měl být proveden vždy v jedné třídě z každého ročníku vyššího gymnázia, což se ovšem též nepodařilo realizovat. Čtvrtý ročník byl zavrhnut v případě Šumperku a Slovanského gymnázia již během domluvy s vyučujícími, neboť v tomto ročníku mají zeměpis ve formě semináře maturanti z tohoto předmětu, přičemž termín průzkumu kolidoval se „svatým týdnem“ a pokud nekolidoval, chtěli vyučující maximálně využít posledních seminářů před maturitou. Dotazníky ze čtvrtého ročníku se podařilo zajistit pouze v případě soukromého gymnázia, ovšem ve velmi nízkém, ne příliš reprezentativním, počtu šesti kusů. V případě tohoto gymnázia zcela chyběl rovněž druhý ročník, v případě Šumperku

³⁸ Církevní gymnázium Německého řádu, <http://www.cgnr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=25&Itemid=375>.

³⁹ Slovanské gymnázium Olomouc, <<http://www.sgo.cz/neopera/index.htm>>.

⁴⁰ Gymnázium Šumperk, <www.gymspk.cz>.

zcela chyběl rovněž první ročník. To se ovšem autor dozvěděl až po vyzvednutí dotazníků.

Průzkum byl tedy nakonec realizován v VI. A, VII. A (třídy víceletého gymnázia odpovídající druhému, respektive třetímu. ročníku) a 3. B Gymnázia Šumperk, v 1. B a 2. A Slovanského gymnázia v Olomouci a 1. A, 2. A a 4. A Církevního gymnázia Řádu německých rytířů. Zde ovšem byla návratnost tak nízká, že počet sebraných dotazníků v tomto gymnáziu se rovnal počtu, který byl jinak vybírán v jedné třídě. Proto je nutno přistupovat k porovnávání s třídami tohoto gymnázia značně opatrně.

Průzkum ve třídách nižších gymnázií odpovídajícím třídám druhého stupně základních škol nebyl plánován, neboť přestože se takové výzkumy provádějí⁴¹ a přestože většina populace se s výukou zeměpisu setká pouze na základní škole⁴², autor práce je názoru, že takto mladí žáci ještě nemají příliš jasně utvořené prostorové představy a preference. Tento názor potvrdili i dotazovaní učitelé.

3. 3 Realizace dotazníkového šetření

Již název práce poukazuje na její zaměření na studenty vybraných gymnázií. Zaměření práce na tuto cílovou skupinu přináší řadu výhod. Jednak umožňuje snadné třídění a porovnávání získaných dat, jednak je to příklad relativně snadného získání statistických dat, neboť studenti v hodině zeměpisu mají čas a relativní ochotu dotazníky vyplňovat. Podmínkou je samozřejmě přesvědčit ke spolupráci učitele, což se v případě jednoho vytipovaného gymnázia nepodařilo. Přesto je však tento postup nesrovnatelně jednodušší a mnohonásobně rychlejší, než například dotazníkové šetření v ulicích, o čemž měl autor práce možnost se sám přesvědčit v rámci terénního cvičení ze socioekonomické geografie. Oproti studentům jiných středních škol mají studenti gymnázia tu výhodu, že v jejich učebních plánech je obsažen předmět zeměpis, což by se mělo projevit určitější a přesnější představou o místech, které osobně navštívili.

Zaměření práce na studenty gymnázií ovšem ukázalo i některé nevýhody výběru této skupiny. V některých případech se dotazníky evidentně staly obětí

⁴¹ ZEŽULOVÁ, L.: Mentální mapy a jejich využití v cestovním ruchu. Diplomová práce. Dostupné z [www: <http://theses.cz/id/xv790a/downloadPraceContent_adipIdno_4327>](http://theses.cz/id/xv790a/downloadPraceContent_adipIdno_4327).

⁴² SKOKAN, L.: O geografickém minimu občana. Sborník ČSGS č. 2, 1990, s. 111 – 117. s. 111.

pověstné studentské recese, často byly vyplněny nedbale, řada otázek vynechána nebo zodpovězena bez striktního dodržení zadání (pokud měli studenti například označit v mapě tři státy, označili jich více), evidentně k nim někteří studenti přistupovali jako k součásti nudné školní rutiny. V takových případech byla při zpracovávání snaha využít vždy maximální počet dat, byly využívány i údaje z neúplně vyplněných dotazníků. Využít údaje jen ze zcela správně vyplněných dotazníků by ostatně nebylo ani možné, neboť takové dotazníky se vyskytovaly naprosto sporadicky. Někdy studenti cítili až příliš silnou potřebu vyjádřit své osobní přesvědčení a zjevně nepochopili, že jejich dodatky nemají pro statistické zpracování smysl (např. v mapě, kde měli zakroužkovat tři státy, jež by v budoucnu nejráději navštívili se například objevil u jednoho státu vzkaz: „Úplně nejvíc!!!“, u otázky, která sice byla zodpovězena, avšak dotyčný ji zjevně nepovažoval za příliš podstatnou se objevil dodatek: „...ale je mi to celkem fuk!“, v jednom případě se dotyčný jedinec cítil natolik erudovaný v problematice behaviorální geografie, že autorovi této práce radil: „Příště by to chtělo líp vypracovat!“).

Určité problémy studentům dělaly mapy, kde mnohdy pravděpodobně označili jiný stát, než chtěli (pokud někdo navštívil Bosnu a Hercegovinu a nenavštívil Chorvatsko, zdálo se to poněkud podezřelé), mnohdy dokonce kromě států bodově hodnotili Černé či Kaspické moře. Sardinii často „známkovali“ zvláště mimo Itálii, naopak Vatikán a San Marino většinou ignorovali. Někdy byly samostatně hodnoceny i některé ostrovy patřící k Řecku.

Je nutno podotknout, že závažnou chybou při realizaci průzkumu se ukázalo být ponechání distribuce dotazníků, jejich vysvětlení a sběr na učitelích. Myslím, že pokud bych je zadával ve třídách osobně, tak by se mi jednak studenty podařilo lépe namotivovat a vysvětlit jim význam takovýchto prací, jednak se učitelé, přes zdánlivě velkou ochotu spolupracovat a kladný postoj k tématu práce, nedrželi instrukcí, které jim byly dány. Přesto, že kantorům bylo řečeno, aby studenty upozornili na možnost využít atlas při vyplňování map, vzhledem k výše uvedeným chybám se tak zjevně nestalo. Nebyla dodržena podmínka, aby průzkum proběhl v jedné třídě z každého ročníku. V případě Církevního gymnázia Řádu německých rytířů byla návratnost dotazníků velmi nízká, neboť učitelka nevybrala dotazníky

osobně, ale ponechala jejich odnesení na sekretariát gymnázia v rukou studentů. Dotazníky z VI. A Gymnázia Šumperk a 1. B a 2. A Slovanského gymnázia byly vyplněny evidentně důsledněji a kvalitněji, než v jiných případech, což lze vysvětlit tím, že učitelka VI. A šumperského gymnázia zná autora této práce osobně, což mělo kladný vliv na její postoj ke spolupráci, a učitelky Slovanského gymnázia projevily nadprůměrný zájem o práci a ochotu spolupracovat. Přístup učitele se tedy ukázal být jedním z faktorů ovlivňujících kvalitu vyplnění dotazníků. V tomto směru konstatuji, že mnou byla podceňena situace a pokud bych kdykoliv v budoucnu realizoval podobný průzkum, zadával bych dotazníky studentům zásadně osobně.

3.4 Zpracování dat

Pro zpracování dat a vytváření grafů byl použit tabulkový editor MS Excel. Data byla srovnávána jednoduchým procentuálním vyjádřením. V případě otázek s výběrovou odpovědí byl vyjádřen procentuálně poměr vybrané odpovědi ku zodpovězeným dotazníkům, v případě otázek otevřených byl vyjádřen poměr odpovědi ku celkovému počtu dotazníků, tedy i těch, v kterých nebyla otázka vůbec zodpovězena, což je sice méně průkazné, ale jelikož respondenti nevypisovali vždy stejný počet odpovědí (někdo vypsál jedno město, někdo tři) vylučovala jiné zpracování jeho přílišná komplikovanost. Zpracování map atraktivnosti proběhlo spočítáním aritmetických průměrů vyplněných jednotek a zaokrouhlením na výslednou známku „jako ve škole“. Stupnice byly voleny v pětistupňovém rozmezí právě proto, že studenti jsou na něj zvyklí a působí na ně intuitivně. V případě map ČR byly průměrné hodnoty doplněny do středů čtverců a interpolovány, čímž vznikly v mapě areály ignorující administrativní dělení. V případě map Evropy byly hodnoty pro jednotlivá území rozděleny do vhodných intervalů a mapa byla provedena jako nepravý kartogram. U mapy návštěvnosti byl procentuálně vyjádřen podíl počtu označení jednotlivého státu a počtu respondentů kteří vůbec vyplňovali mapu Evropy. Zde se bohužel projevilo negativum sdružené úlohy, neboť není možné zpětně určit, zda respondent, který v mapě pouze ohodnotil jednotlivé státy a neoznačil žádné státy které navštívil, skutečně nenavštívil žádnou zemi mimo ČR nebo prostě jen ignoroval druhou část otázky.

Všechny mapy byly zpracovány programem ArcMAP 9.2., pro mapu ČR bylo použito Křovákovo zobrazení, pro mapu Evropy zobrazení WGS 84. Interpolace byla provedena funkcí Inverse Distance Weighted.

4. Prostorová diferenciacie regionálních a sídelních preferencí pro zahraničí

Regionální a sídelní preference pro zahraničí jsou v době prostupující ekonomické i kulturní integrace, globalizace a neomezené možnosti cestovat bezpochyby stejně důležité jako preference vnitrostátní, přesto se však v české odborné literatuře nevyskytují žádné články k tomuto tématu. Daným tématem se zabývala pouze L. Zezulová⁴³ v rámci své diplomové práce, avšak jinou metodou než bude učiněno v tomto textu.

Jelikož se v případě tohoto průzkumu jedná o studenty, kteří z drtivé většiny budou pokračovat v terciárním studiu, jako první se nabízí otázka atraktivity studia v zahraničí z jejich pohledu, respektive lokalizace jejich studia.

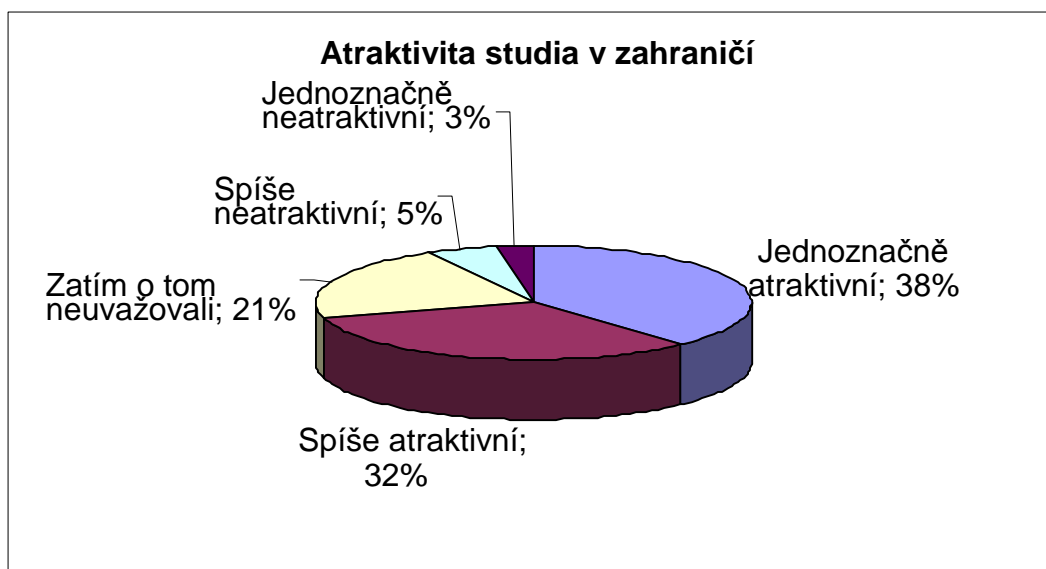
4.1 Studium v zahraničí

Atraktivita samotného studia v cizí zemi obecně byla zjišťována jednoduchým dotazem: „Jak je pro Tebe atraktivní možnost studia v zahraničí?“, kde byly jako odpověď nabízeny varianty: 1) jednoznačně atraktivní, 2) spíše atraktivní, 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a, 4) spíše neatraktivní, 5) jednoznačně neatraktivní. Pro drtivou většinu studentů je možnost studia v zahraničí atraktivní, první dvě nabízené odpovědi byly vybrány v 38, respektive 32 procentech vyplněných dotazníků. Ze studentů nepovažujících studium v zahraničí za atraktivní jich většina o tom zatím neuvažovala (dvacet jedna procent), pouze pět procent studentů považuje studium v zahraničí za spíše neatraktivní a jen tři procenta za vyloženě neatraktivní.

Nedá se říct, že by na odpovědi měl přímý vliv ročník studia či typ gymnázia, obecně je studium v zahraničí nejvíce atraktivní v případě Slovanského gymnázia.

⁴³ ZEZULOVÁ, M.: Mentální mapy...

Třídou nejpreferovanější studium v zahraničí je 4. A soukromého gymnázia (67 % ho považuje za velmi atraktivní), kde to ale může být způsobeno nereprezentativně nízkým počtem dotazníků (šest), navíc s přihlédnutím k faktu, že zbytek tohoto gymnázia preferuje studium v zahraničí naopak podprůměrně. Pokud ji tedy nebude brát v potaz, je zahraniční studium nejvíce preferováno druháky Slovanského gymnázia.



Obr. 1: Graf znázorňuje odpovědi studentů na otázku: „Jak atraktivní je pro Tebe Možnost studia v zahraničí?“ Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Tab. 1 Přehled odpovědí studentů na otázku: „Jak atraktivní je pro Tebe studium v zahraničí?“

	Velmi atraktivní	Spíše atraktivní	Zatím o tom nepřemýšleli	Spíše neatraktivní	Velmi neatraktivní	Počet odpovědí
Šumperk, VII. A	43 %	33 %	14 %	10 %	0 %	21
Šumperk, VI. A	36 %	36 %	20 %	4 %	4 %	25
Šumperk, 3. B	21 %	42 %	33 %	4 %	0 %	24
Slovan. G., 1. B	43 %	30 %	13 %	4 %	9 %	23
Slovan. G. 2. A	55 %	34 %	3 %	7 %	0 %	29
CGNR 1.	20 %	0 %	60 %	20 %	0 %	5
CGNR 2.	19 %	31 %	44 %	0 %	6 %	16
CGNR 4.	67 %	0 %	33 %	0 %	0 %	6

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

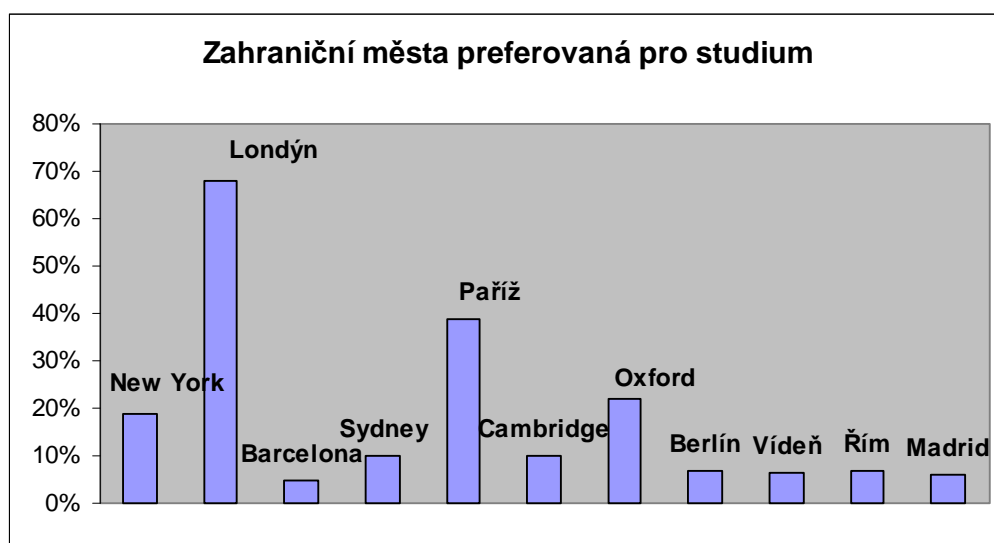
Druhá otázka zabývající se cíleně zahraničními preferencemi zjišťovala, která zahraniční sídla považují studenti za nejatraktivnější, ale nepřímo pomohla tato

otázka také mapovat, jak vážně to studenti se zahraničním studiem myslí. Jejich odpovědi totiž naznačovaly, že studenti sice považují hypoteticky další studium v zahraničí za atraktivní, ale ne ve smyslu, že by se jej v blízké době pokoušeli skutečně realizovat a měli vytipované nějaké konkrétní reálné cíle. Odpovědi byly značně proměnlivé a často působily nereálně, někdy (např. Peking) je nutno je považovat za studentskou recesi. Hypotézou autora bylo, že studenti budou uvádět především hlavní města evropských států a známá univerzitní města, jako Oxford nebo Cambridge. To se sice skutečně stalo, ale mezi jedenáct států překročivších desetiprocentní hranici preference se překvapivě dostaly New York a Sydney, které bylo velmi populární především v Šumperku. Vítězem této ankety se stal Londýn, což koresponduje s výraznou dominancí Velké Británie jakožto nejatraktivnějšího státu. Londýn získal 29 procent možných odpovědí (každý student mohl uvést tři státy), ještě ilustrativněji působí vyjádření, že Londýn by pro zahraniční studium preferovalo 68 procent všech korespondentů. Jeho náskok je výrazný, druhé nejpreferovanější město, Paříž, by preferovalo 39 procent všech korespondentů, respektive získala 17 procent možných odpovědí. Z britských měst více než 10 procent získal ještě Oxford, tradiční univerzitní město, které by preferovalo 22 procent respondentů a Cambridge, která získala 10 procent. Jinak byly preferovány sídla západní a jižní Evropy, ale škála odpovědí byla skutečně velmi široká, objevily se i odpovědi jako Harvard, Yale, Los Angeles, Kábul, Bratislava, Toronto, Moskva. Některé odpovědi svědčí o nízké úrovni geografických znalostí a představ některých jedinců, neboť přesto, že otázka se výslovně ptala na město, někdo uváděl například Floridu.

Popularitu Velké Británie jako potenciálního studijního cíle lze vysvětlit dominancí angličtiny mezi studovanými cizími jazyky a prestižní percepcí tradičních britských univerzit, není to však jediný důvod, neboť Británie dominovala i v subjektivním a nijak neomezeném hodnocení atraktivity států a rovněž patřila mezi nejpreferovanější cíle potenciálního cestování. Pohled na graf nejpreferovanějších zahraničních měst pro studium ukazuje, že spíše než mimořádný věhlas školství studenty více lákala celková atraktivita území, preference New Yorku lze vysvětlit nejspíše pozitivně vnímaným „velkoměstským ruchem“ mezi mladými lidmi.

Vysokou preferenci Sydney, s ohledem na skutečnost, že mezi olomouckými studenty ho preferoval jen jeden jedinec, zatímco mezi šumperskými studenty jich bylo 16, lze nejspíše zdůvodnit tak, že na zdejším gymnáziu nejspíš proběhla nějaká mimořádná akce, která Sydney zpopularizovala.

Z okolních států dosáhly desetiprocentní hranice Vídeň a Berlín, sídla postkomunistických států nebyla s výjimkou jednoho příznivce Bratislavy a čtyř, dle zbytku dotazníku rusofilně zaměřených, jedinců preferujících Moskvu, což se dalo předpokládat.



Obr. 2: Graf znázorňuje studenty nejpreferovanější zahraniční města. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

5.2 Atraktivita států

Pro průzkum atraktivity států byla zvolena metoda označování a hodnocení jednotlivých zemí do mapy. V ideálním případě měli respondenti oznámkovat každý stát na mapě Evropy stupnicí 1 - 5, přičemž stupeň 1 znamenal „velmi atraktivní“, stupeň 2 „atraktivní“, stupeň 3 „neutrální postoj“, stupeň 4 „spíše neatraktivní“ a stupeň 5 „velmi neatraktivní“. Pokud respondent neměl žádný názor na stát, mohl jej označit nulou. Nebylo dané žádné objektivní kritérium, naopak bylo v zadání řečeno, že se mohou rozhodovat čistě subjektivně. Ideální případ samozřejmě nenastal, naopak tato část dotazníku byla nejméně opomíjena.

Za nejpřekvapivější výsledek autor této práce považuje, že žádný stát po výpočtu aritmetických průměrů hodnocení nedostal horší hodnocení než „spíše

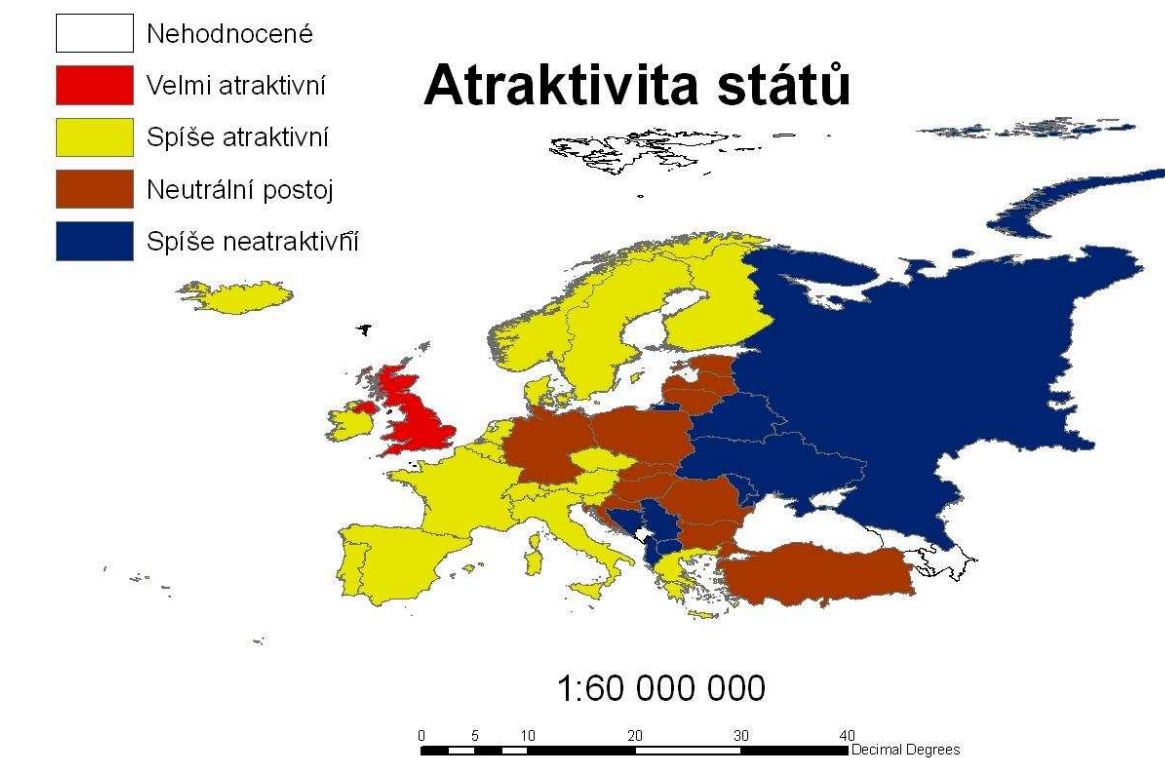
neatraktivní“, řečeno školní terminologií, žádný stát nedostal „pětku“. Blížily se tomuto hodnocení státy bývalého SSSR, zejména Bělorusko, avšak našli se jedinci, kteří je naopak hodnotili jako „velmi atraktivní“, jestli to bylo vážně míněno těžko zjistit.

Nejhorší vypočítaný průměr mělo Bělorusko (4,08), nejlepšího výsledku dosáhla poněkud překvapivě Velká Británie, která jako jediná získala „jedničku“ (1, 32). Vítězství státu se skvělou historií a kulturní tradicí, ale nepříznivým klimatem a ne zvláště členitým reliéfem, se dá považovat za docela nečekané, ale pohled do mapy atraktivity odhalí, že minimálně stejně silně jako klima a reliéf ovlivňovaly rozhodování studentů socioekonomické faktory. Státy s podobným klimatem dostávaly často jinou známku. Mapa potvrzuje platnost neighbourhood efektu⁴⁴: přestože k tomu nebyli výslovně vyzváni, hodnotili často studenti i ČR a ta dostávala výrazně lepší hodnocení (průměr 1, 6) než okolní státy, včetně národnostně a kulturně blízkého Slovenska (průměr 2, 67). Jediný ze sousedních států, který získal intervalově stejné hodnocení jako ČR je Rakousko (průměr 2, 14). Kladně byly hodnoceny státy západní, severní a jižní Evropy, východ je vnímán studenty neatraktivně, až na již zmíněné výjimky. Některé státy získávaly poměrně vyrovnané výsledky (Francie, Velká Británie, Bělorusko), na jiné se názory studentů různily, např. Německo nebo Turecko značná část studentů hodnotila jako atraktivní zhruba stejně velká část jako neatraktivní. Po Británii patří mezi nejatraktivnější státy Francie, Španělsko, Švýcarsko a ČR.

Zajímavá je problematika velmi malých států, které studenti pro neznalost pravděpodobně automaticky zavrhnou. Velmi malé státy jako Andora, Vatikán nebo San Marino obvykle dostávaly výrazně horší hodnocení než jejich sousedé (Španělsko 1, 68; Portugalsko 2,18; Andora 3, 37; Itálie 1, 91; Vatikán 3, 25; San Marino 2, 63).

⁴⁴ DRBOHLAV, D.: Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva – teoretická východiska v československé a zahraniční literatuře. Sociologický časopis č. 5, 1990. s. 358 – 374., WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity a image krajských měst v Česku na příkladu vysokoškolských studentů z Českých Budějovic a Ústní n. Labem. Sborník ČSGS, č. 1, 2008, s. 20 – 33.

Pobaltské státy jsou vnímány odlišně než zbytek post sovětských zemí a jelikož je jejich atraktivita mírně vyšší spíše ve vyšších ročnících, lze to přičíst k mírným důsledkům geografického vzdělávání na gymnáziích.

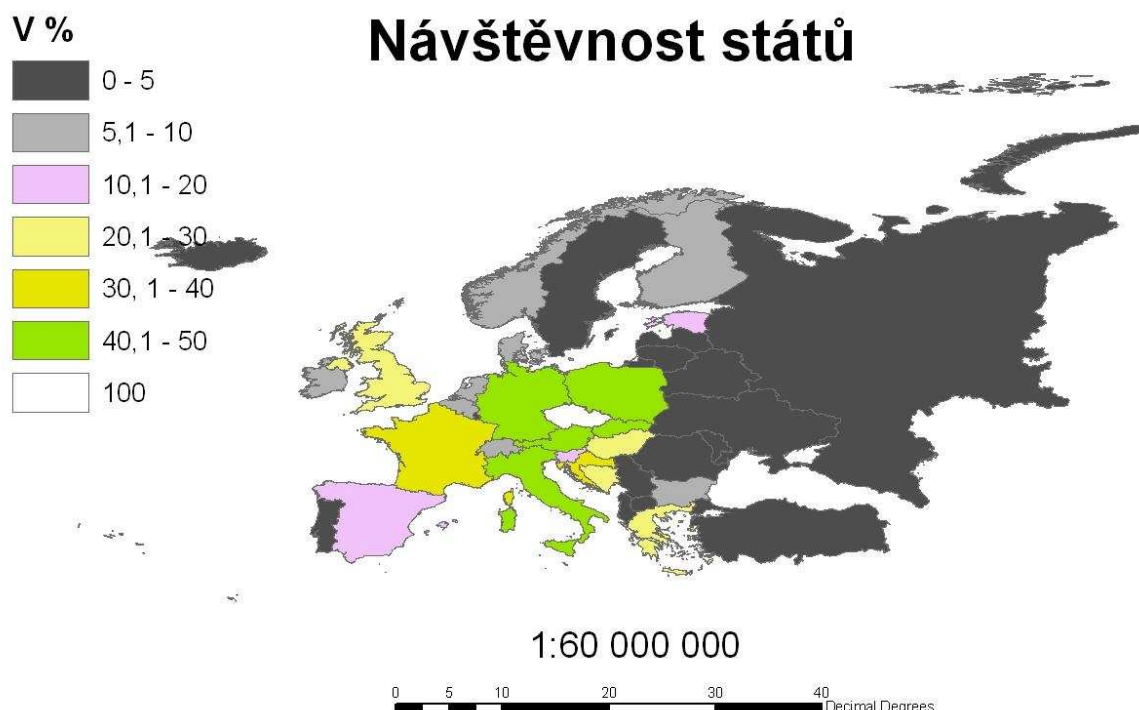


Obr. 3 Mapa atraktivity států Evropy. Studenti měli hodnotit jednotlivé státy stupnicí 1 – 5. Nejhoršího hodnocení po výpočtu průměrů nedosáhl žádný stát. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty, vlastní tvorba mapy.

Kromě atraktivity byla zjišťována také návštěvnost států a nejpřitažlivější turistické cíle. Návštěvnost států byla zjišťována široce položenou otázkou⁴⁵ a jejím účelem nebylo vytvářet nějakou přesnou statistiku o turistických aktivitách respondentů, ale porovnat, zda má osobní zkušenost přímý vliv na atraktivitu státu. Při srovnání map je patrné, že osobní zkušenost, přes svůj nepopiratelný význam, se nedá považovat za apriori pull faktor nebo push faktor⁴⁶. Na příkladu malých států však bylo ukázáno, že úroveň znalosti území je v přímé úměře s atraktivitou.

⁴⁵ Viz kapitola 3.1.

⁴⁶ DRBOHLAV, D.: Migrační motivace... , s. 365.



Obr. 4: Mapa návštěvnosti států Evropy. Procentuální vyjádření ze 164 respondentů vyplnivších mapu. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty, vlastní tvorba mapy.

Tab. 2: Nejméně atraktivní státy Evropy. Průměrné hodnocení.

V. Británie	Francie	Švýcarsko	ČR	Španělsko
1,32	1,53	1,59	1,61	1,68

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty.

Tab. 3: Nejnavštěvovanější státy Evropy (v %, ze 164 respondentů vyplnivších mapu).

Slovensko	Rakousko	Itálie	Polsko	Německo
47	45	43	43	42

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty.

Posledním zkoumaným jevem na mapě Evropy byly nejpreferovanější turistické cíle (úkol: „Zakroužkuj na mapě tři státy, které bys nejvíce chtěl/a navštívit.“). Zdánlivě by se tento jev dal považovat za podobný, ne – li shodný s obecnou atraktivitou, avšak není tomu tak, protože studenti často označovali státy s ne nejlepším hodnocením atraktivity. To, že nějaký stát považují za zajímavý

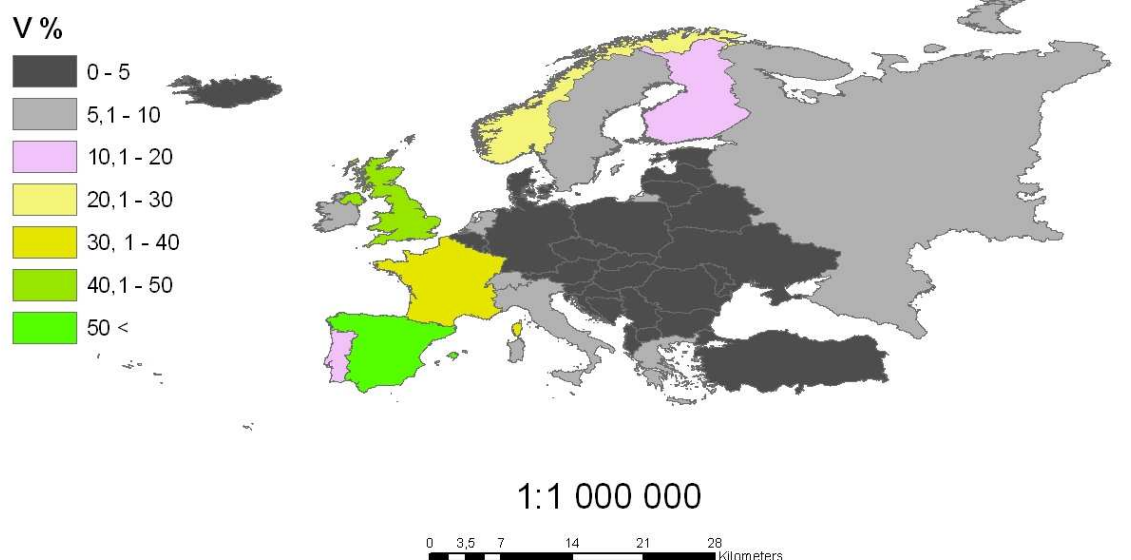
turistický cíl ještě nemusí znamenat, že ho považují za atraktivní k životu či za subjektivně sympatickou zemi. Podařilo se zde objevit zajímavý efekt, který by mohl být nazván „obráceným neighbourhood efektem“, totiž to, že studenti západním a severním směrem tím víc stát preferují, čím je vzdálenější. Tento jev samozřejmě neplatí stoprocentně, Velká Británie a Španělsko byly označovány častěji než Irsko a Portugalsko (ačkoliv i ty jsou atraktivní turistické cíle), to lze ovšem vysvětlit tím, že o Velké Británii a Španělsku pravděpodobně znají více informací a známější je více preferované. Bylo by zajímavou otázkou, zda je tento jev obecně platný i jinde v ČR. Nejméně atraktivním potenciálním cílem je Španělsko, které jako jediné preferuje více než 50 procent respondentů vyplnivších mapu. Druhým nejpreferovanějším cílem je Velká Británie, což může opět překvapit pro její fyzicko-geografické podmínky, v souvislosti s fakty, že Velká Británie je obecně nejméně atraktivní zemí a také nejpreferovanějším studijním cílem to již tak překvapivý výsledek není. Několik států neoznačil žádný respondent, například i luxusními rezidencemi proslulé Monako neoznačil nikdo, což opět koresponduje s tím, že nejmenší státy nejsou vnímány atraktivně.

Tab. 4: *Nejpreferovanější turistické cíle (v %, ze 164 respondentů vyplnivších mapu).*

Španělsko	V. Británie	Francie	Norsko	Island
58	49	40	29	17

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočet.

Preferované cíle



Obr. 5: Mapa preferovaných turistických cílů. Procentuální vyjádření ze 164 respondentů vyplnivších mapu. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty, vlastní tvorba mapy.

5. Prostorová diferenciacie regionálních a sídelních preferencí v ČR.

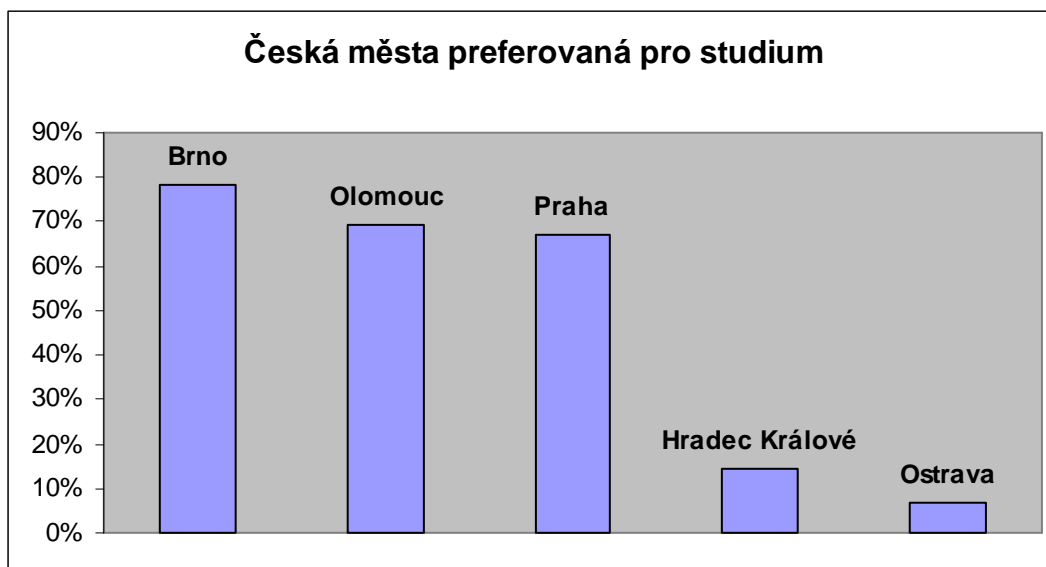
5.1 Studium

Protože byli sledováni studenti gymnázií, lze předpokládat, že drtivá většina jich bude pokračovat v dalším studiu. V případě Šumperka, který téměř postrádá nabídku VŠ či VOŠ studia⁴⁷ je téměř jisté, že se budou místní respondenti účastnit nedenní dojížděky nebo denní dojížděky za studiem, ale i v případě Olomouckých

⁴⁷ Nachází se zde pobočka Technické univerzity s omezenou nabídkou oborů a jedna VOŠ spojená se střední průmyslovou školou. Šumperk <<http://www.sumperk.cz/dr-cs/vysoke-skoly/sumperk/vysoka-skola-banska-8211-technicka-univerzita-ostrava>>.

studentů se dá předpokládat, že jich bude velké množství studovat jinde než v Olomouci. Byť jejich sídelní preference nebudou jediným faktorem, který ovlivní místo dalšího studia a výraznou roli nakonec sehrají kapacity vysokých škol a úspěšnost studentů v přijímacím řízení, má tedy rozhodně smysl preferované studijní cíle mapovat.

První otázkou mapující atraktivní studijní cíle byla: „Vypiš 1 – 3 města ČR, kde bys v budoucnu chtěl/a studovat.“ Výsledek byl celkem očekávaný, nejpreferovanějšími studijními cíly byla města s třemi nejstaršími a nejtradičnějšími univerzitami. Jejich pořadí už ovšem může překvapit, nejpreferovanějším městem pro studium je Brno (preferuje ho 78 procent respondentů), druhým nejatraktivnějším městem v tomto směru je Olomouc (vypsalo ji 69 procent respondentů) a až na třetím místě je Praha (68 procent). Odstup Prahy se ovšem zvětší, pohlédneme-li na odpovědi na další otázku, kde měli studenti vypisovat tři města, kde by v žádném případě studovat nechtěli. Zatímco Brno a Olomouc uvedlo jen zanedbatelné množství respondentů (2, respektive 3 procenta), Praha už v této otázce překročila hranici deseti procent, což činí náskok v preferenci Brna a Olomouce podstatně větší. Pětiprocentní hranici preference překročily ještě Ostrava (obdržela 7 procent) a Hradec Králové (14 procent), avšak v jejich případě je třeba opět vzít v potaz odpovědi na další otázku, neboť Ostrava zcela suverénně „vyhrála“ v anketě o nejnepreferovanější město (53 procent respondentů zde v žádném případě studovat nechce) a Hradec Králové se sice nedostal přes desetiprocentní hranici nepreference, ale rozhodně není počet respondentů odmítajících zde studium zanedbatelný (8 procent). Lze tedy konstatovat, že kromě tradičních univerzitních měst neexistuje v ČR výrazně preferované město pro terciární studium.

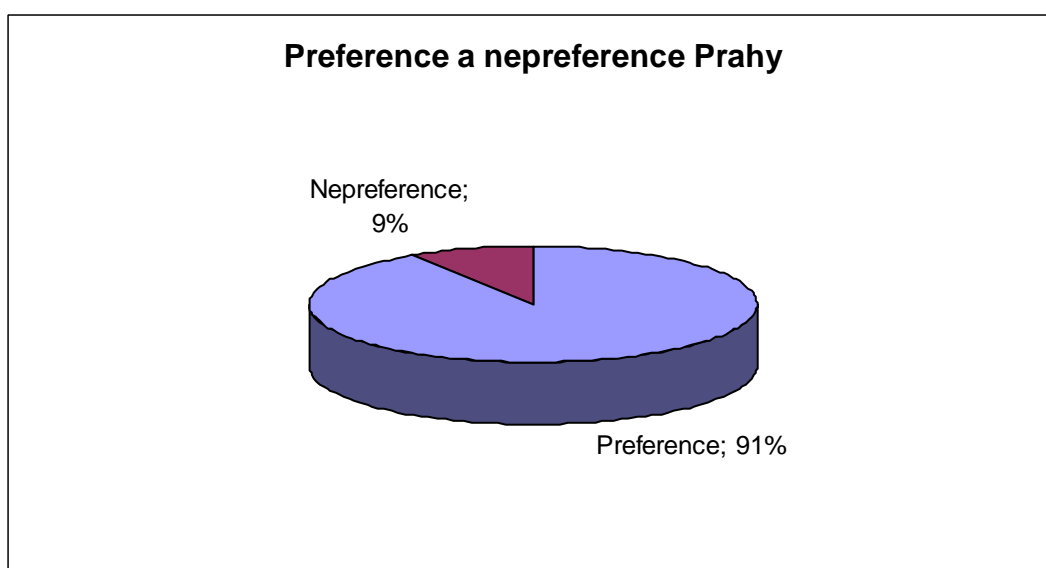


Obr. 6: Města preferovaná pro studium více než pěti procenty všech respondentů. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

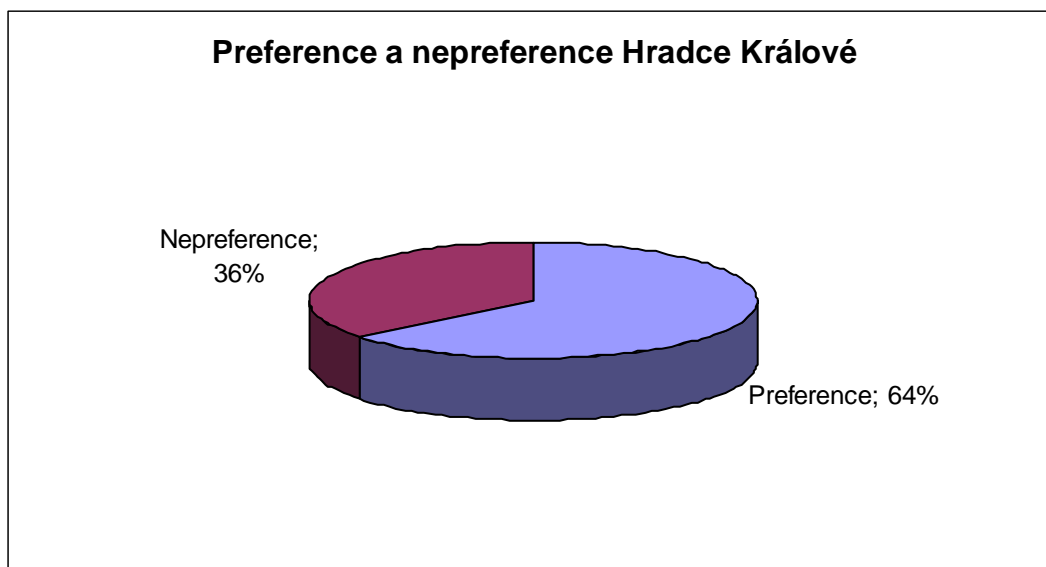
Tab. 5: Města, která jako preferovaná uvedlo více než 5 % respondentů. Jejich preference a nepreference (ze 176 respondentů).

Brno	Olomouc	Praha	Hrad. Králové	Ostrava
78 %	69 %	67 %	14 %	7 %
2 %	3 %	11 %	8 %	53 %

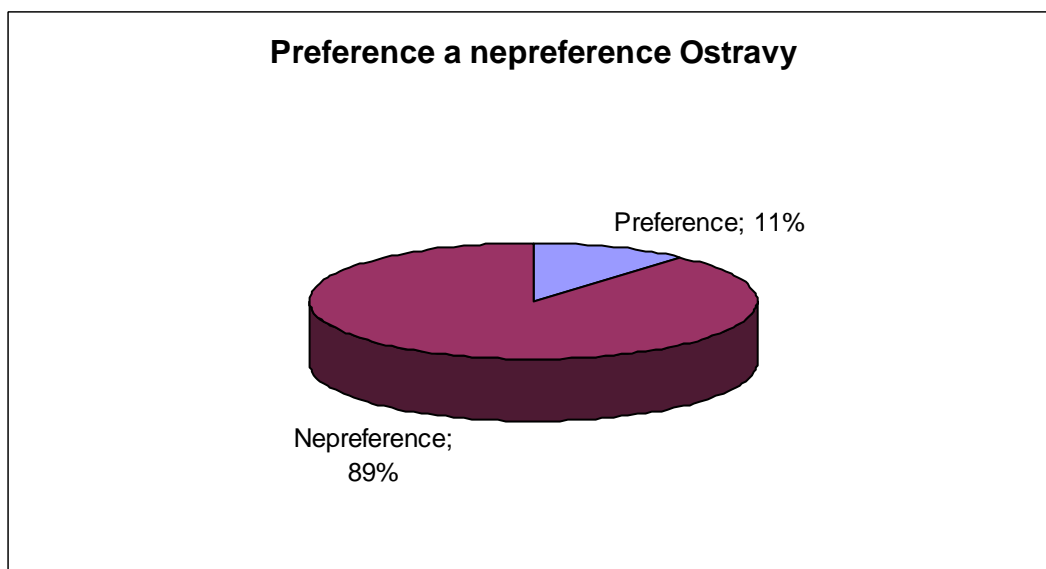
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.



Obr. 7: Poměr preference a nepreference Prahy. Celkem 137 respondentů, uvedlo Prahu jako preferovaný nebo nepreferovaný cíl. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočet autora.



Obr. 8: Poměr preference a nepreference Hradce Králové. Celkem 39 respondentů uvedlo Hradec Králové jako preferovaný nebo nepreferovaný cíl. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočet autora.



Obr. 9: Poměr preference a nepreference Ostravy. Celkem 106 respondentů uvedlo Ostravu jako preferovaný nebo nepreferovaný cíl. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Pokud jde o nepreferovaná města v otázce studia, již bylo řečeno, že nejvíce respondentů uvedlo Ostravu, která je ostatně silně negativně vnímána a spojována s mnoha negativními vlivy, jak ukázal tento průzkum. Dalšími nepreferovanými

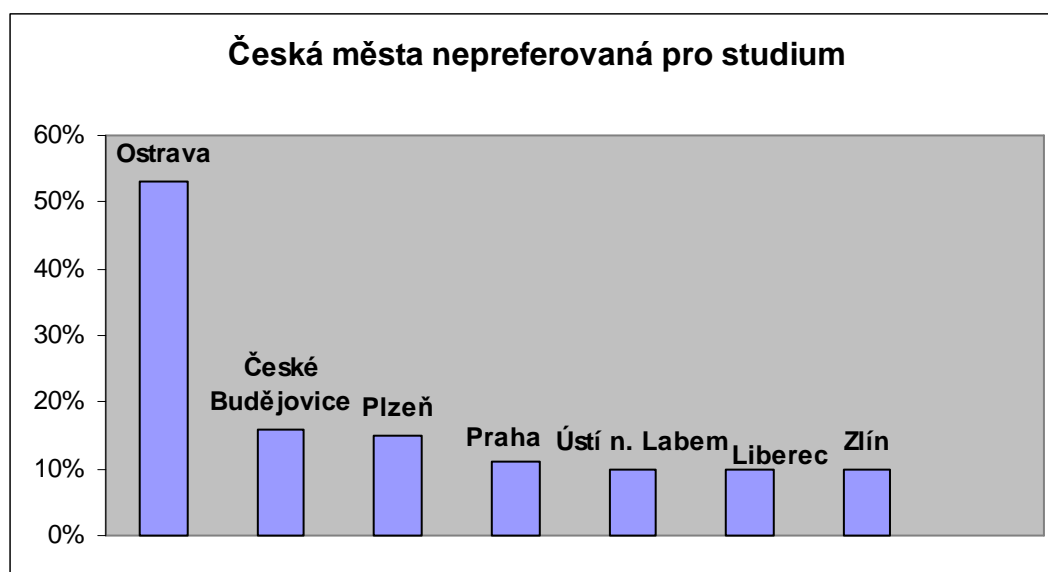
městy jsou České Budějovice (16 procent respondentů), Plzeň (15 procent respondentů), Praha (11 procent respondentů), Ústí n. Labem, Liberec a Zlín (po deseti procentech). Odstup Ostravy je velký, jinak jsou výsledky celkem vyrovnané, což lze vyložit tak, že většina univerzit vzniklých po roce 1990 je studenty vnímána spíše negativně a silně negativně je vnímáno studium v Ostravě. Praha je populární studijní cíl, ale v každé třídě se vyskytlo několik odpůrců studia v Praze, což ji sice vyneslo místo v tabulce nejméně atraktivních měst, reálně však popularita jednoznačně převažuje.

Kromě Ostravy, kterou je její celková nepopularita v tomto výzkumu nutno chápat jako zvláštní kategorii, a Zlína volili studenti spíše česká města, to lze spolu s faktem, že Brno a Olomouc výrazněji předčily Prahu v atraktivitě interpretovat jako větší oblíbenost Moravy v otázce studia, nebo jako menší zájem o vzdálenější města. Je nutno ještě podotknout, že přestože bylo v otázce výslovně uvedeno „další studium“, studenti často uváděli různá malá města, v kterých žádná VŠ a často ani VOŠ není (například Aš). V preferenci Olomouce se nijak neprojevil rozdíl mezi šumperskými a olomouckými studenty.

Tab. 6: Města nepreferovaná pro studium více než deseti procenty respondentů. Jejich nepreference a preference (ze 176 respondentů).

Ostrava	Čes. Budějovice	Plzeň	Praha	Ústí n. Labem	Liberec	Zlín
53 %	16 %	15 %	11 %	10 %	10 %	10 %
7 %	1 %	1 %	67 %	1 %	1 %	1 %

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.



Obr. 10: Česká města nepreferovaná pro studium více než deseti procenty respondentů. Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Byly zkoumány i důvody preferencí a nepreferencí, nebo-li pull a push faktory. Studentům byla předložena tabulka, kde měli ke každé charakteristice napsat město, které podle nich danou charakteristiku nejlépe splňuje, a zároveň měli studenti označit tři nejdůležitější charakteristiky při výběru vhodného města pro studium respektive bydlení a tři nejzávažnější problémy při výběru. Uvedené charakteristiky zněly: dobré pracovní příležitosti, dobré možnosti kulturního vyžití, dobré možnosti sportovního vyžití, prestižní školství, atraktivní krajina v okolí, zdravé životní prostředí, architektonický půvab, mladé „trendy“ město, „kde to žije“ a špatné pracovní příležitosti, špatné možnosti kulturního vyžití, špatné možnosti sportovního vyžití, nekvalitní školství, fádňí krajina v okolí, nezdravé životní prostředí, nehezka architektura, „mrtvé“ periferní město.

V otázce studia, která nás teď zajímá, je pro studenty nejsilnějším pull-faktorem celkem očekávaně prestižní školství (25 procent všech odpovědí)⁴⁸, následováno dobrými pracovními příležitostmi a dobrými možnostmi sportovního vyžití (obě charakteristiky 17 procent), dále studenty přitahuje mladé, „trendy“ město (15 procent odpovědí), o zbytek se podělily ostatní faktory, ačkoliv je s podivem, že je vůbec někdo vybíral, neboť zdánlivě se studiem příliš nesouvisí.

Jako „odpuzející“ faktor byla kvalita školství pro respondenty ještě důležitější, špatné školství tvořilo 29 procent všech odpovědí, silně je odpuzovalo taky „mrtvé“ periferní město (22 procent odpovědí), špatné pracovní příležitosti (19 procent), dále špatné možnosti kulturního vyžití (12 procent) a překvapivě silnou roli by při výběru kde nestudovat sehrálo i nezdravé životní prostředí (10 procent).

V průzkumu nejatraktivnějšího města pro studium jsou ještě relevantní odpovědi na otázku „prestižní školství“ z tabulky. Zde překvapivě zvítězila výrazně Praha, kterou uvedlo 44 procent všech uživatelů, před Brnem, které uvedlo 26 procent a Olomoucí, kterou považuje za prestižní 17 procent. Zde je vidět zajímavý jev, kdy v jedné části dotazníku studenti nejvíce uváděli Brno a Olomouc jako město, kde nejvíce chtějí studovat, v jiné části dotazníku jich velká většina k charakteristice

⁴⁸ Je potřeba si uvědomit, že každý respondent mohl vybrat tři možnosti, tedy tuto odpověď zvolila většina respondentů.

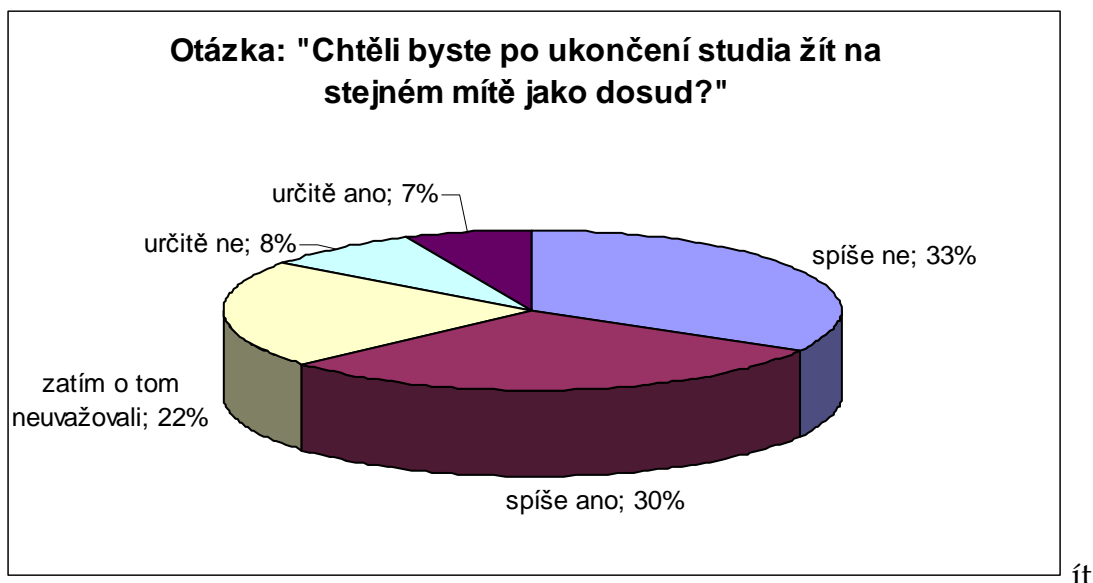
prestižní školství přiřadí Prahu a přitom za nejdůležitější „přitahující“ faktor považují právě prestižní školství. Očividně kvalita školství je důležitá, ale rozhodují i jiné motivy. Tento jev a existenci silné polarity mezi Čechami a Moravou popisuje ve své práci i Wernerová: respondenti dávají vědomě přednost v preferencích městům, o kterých si myslí, že jsou na tom hůře, protože upřednostňují bližší lokalitu před atraktivnější.⁴⁹ Navíc je třeba zvážit, že studenti vyplňovali dotazník spíš intuitivně a živelně, než nějak příliš promyšleně a logicky.

5.2 Bydlení

Na rozdíl od sídelních a regionálních preferencí pro ideální místo studia, se ideálním místem pro bydlení zabývají odborné práce, takže se nabízí možnost srovnání výsledků s touto prací. Z druhé strany lze očekávat, že otázka pořizování vlastního bydlení a jeho lokalizace je pro studenty méně aktuální než výběr místa budoucího studia a odpovědi mohou tak být méně promyšlené, více spontánní a možná méně odpovídající realitě.

Prvotním cílem bylo zjistit spokojenost studentů s místem jejich dosavadního bydliště, respektive jaký je jejich postoj k možnosti žít v budoucnu na stejném místě jako dosud. Byla jim proto položena otázka: „Chtěl/a bys žít v budoucnu na stejném místě jako dosud?“ Odpovědi mohli respondenti vybírat z variant: „určitě ano“, „spíše ano“, „zatím jsem o tom neuvažoval/a“, „spíše ne“ a „určitě ne“. Výsledky ukazují, že zhruba stejně velká část studentů spíše nechce žít v budoucnu na stejném místě, téměř stejně velká část chce, část studentů není rozhodnuta a ve výrazné menšině jsou ti, kteří striktně chtějí nebo

⁴⁹ WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity..., s. 28.



v budoucnu na stejném místě, jejich počet je opět téměř vyrovnaný.

Obr. 11: Odpověď studentů na otázku, zda by chtěli žít po ukončení studia na stejném místě jako dosud (z celkového počtu 153 odpovědí. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Tato otázka je jednou z mála, kde se projevily výrazněji rozdíly mezi šumperskými a olomouckými studenty, to ale bude více rozebráno v samostatné kapitole.

Dalším obecným problémem preferovaného bydlení, který byl v tomto průzkumu zjišťován, byla preference velikosti sídla. Studenti měli vybrat, zda podle nich nejlepší životní podmínky nabízí: „velkoměsto (nad 100 tis. obyv.)“, „středně velké město (20 - 100 tis. obyv.)“, „menší město (do 20 tis. obyv.) v blízkosti velkoměsta“, „menší město (do 20 tis. obyv.) mimo snadný dosah velkoměsta“, „vesnice v blízkosti velkoměsta či středně velkého města“, nebo „vesnice v blízkosti malého města“. Použitá škála odpovědí byla převzata z práce Hrdličky.⁵⁰ Většina studentů preferovala středně velké město a velkoměsto, což koresponduje i s výsledky Hrdličkovy práce z roku 1983. Studenti šumperského gymnázia podstatně více preferují středně velké město a studenti olomoučtí lehce více velkoměsto, což je projev neighbourhood efektu⁵¹, olomoučtí studenti jsou ale tolerantnější k malým městům a vesnicím.

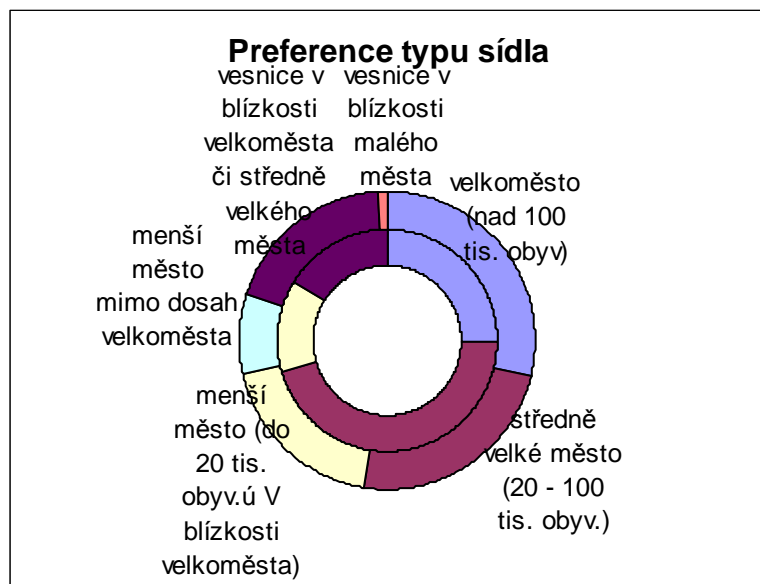
⁵⁰ HRDLIČKA, M.: Preference sídelních prostorů..., s. 51.

⁵¹ WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity..., s. 26.

Tab. 7: Obecně dle studentů nabízí nejlepší životní podmínky: a) velkoměsto, b) středně velké město, c) menší město v blízkosti velkoměsta, d) menší město mimo snadný dosah velkoměsta, e) vesnice v blízkosti velkoměsta či středně velkého města, c) vesnice v blízkosti malého města (z celkového počtu 155 odpovědí).

	a)	b)	c)	d)	e)	f)
Celkově	27 %	34 %	16 %	5 %	17 %	1 %
Šumperk	26 %	46 %	14 %	0 %	16 %	0 %
Olomouc	29 %	24 %	19 %	9 %	19 %	1 %

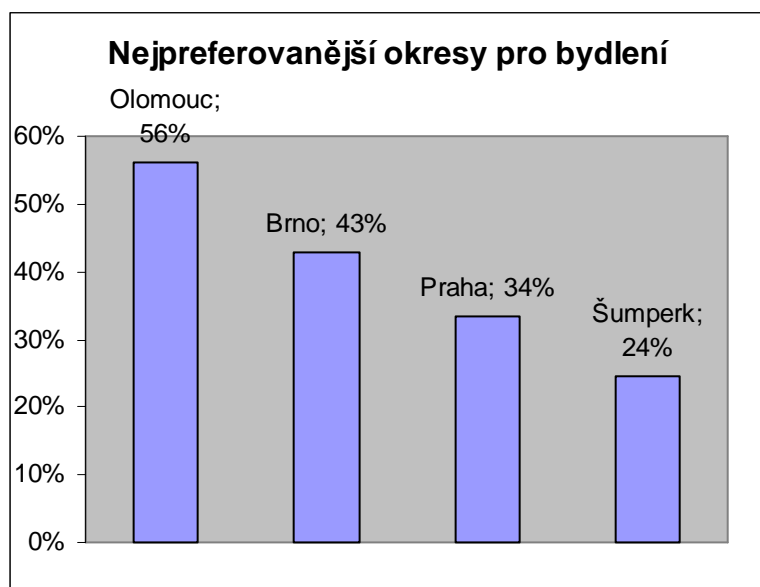
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.



Obr. 12: Preference typu sídla. Vnitřní kruh znázorňuje šumperské studenty, vnější olomoucké. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Kromě obecných sídelních preferencí pro bydlení byly samozřejmě zkoumány i konkrétní. Studenti měli uvést 1 - 3 města, které podle nich nabízejí dobré životní podmínky, kde by v budoucnu chtěli bydlet. V tomto případě byly odpovědi započítávány do okresů, v kterých se uvedená sídla nacházejí, neboť časté byly samozřejmě různé vesnice olomouckého, respektive šumperského okresu. O téhle otázce lze ovšem říci, že odpovědi byly značně pestré a originální, někteří studenti uváděli zahraniční města, což nebylo výslovně zakázáno ani vyžadováno, autor práce očekával spíše česká města, ale nechtěl tím studenty apriori omezovat. Ze zahraničních měst byly uvedeny například San Diego, New York, Toronto.

Zvítězil okres Olomouc (56 procent dotazovaných), následovaný Brnem⁵² (43 procent), Prahou (34 procent) a Šumperkem (24 procent). Sídla okresu Olomouc volili jak olomoučtí tak šumperští studenti, sídla okresu Šumperk až na vzácné výjimky téměř výhradně šumperští studenti. Praha je lehce oblíbenější u šumperských studentů.



Obr. 13: Nejpreferovanější okresy pro bydlení (v případě Prahy a Brna se jedná o souhrn všech okresů) (z celkového počtu 176 dotázaných).

Zde je potřeba upozornit, že na rozdíl od výsledků všech dosavadních prací zabývajících se touto problematikou⁵³ (které ovšem proběhly na území Čech), nepreferovali studenti České Budějovice a jižní Čechy (pouze jeden jedinec uvedl Český Krumlov). Slepá mapa, která studenty „donutila“ ohodnotit i jižní Čechy přitom potvrdila, že i v případě tohoto průzkumu jsou vnímány atraktivně (byť ne nejatraktivněji), avšak na to, aby byla tato oblast studenty uvedena v rámci volné odpovědi je to už pro respondenty tohoto průzkumu příliš vzdálená oblast, s kterou pravděpodobně nemají dostatek zkušeností a nejsou schopni si ji spontánně vybavit.

⁵² Pojmenování okres samozřejmě není zcela správné, v případě Brna a Prahy se jedná o souhrn okresů, studenti samozřejmě nedělili tato území na další jednotky.

⁵³ DRBOHLAV, D.: Důvody sídelních a regionálních preferencí..., HRDLIČKA, M.: Preference sídelních prostorů..., MRKLASOVÁ, M.: Migrační a sídelní preference..., SIWEK, T.: Území Československa očima studentů..., WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity... .

Nejsilnějším pull faktorem byly dobré pracovní příležitosti (27 procent všech odpovědí), následovalo zdravé životní prostředí (20 procent odpovědí), dobrými možnostmi kulturního vyžití (16 procent), atraktivní krajinou v okolí, (15 procent), dobrými možnostmi sportovního vyžití (9 procent), 8 procent požaduje, aby město v kterém budou bydlet bylo „mladé“ a „žilo“, za nepřiliš důležitý je považován architektonický půvab (3 procenta) a nejméně důležité je pro bydlení kvalitní školství (2 procenta).

Nejsilnějším push faktorem byly špatné pracovní příležitosti (28 procent), dále nezdravé životní prostředí, (19 procent), fádňá krajina v okolí (13 procent), 12 procent odpovědí odrazuje „mrtvé“ periferní město, dále špatné možnosti kulturního vyžití (10 procent), nekvalitní školství (8 procent), špatné možnosti sportovního vyžití (7 procent), a nejslabším push faktorem je nehezká architektura (2 procenta).

Nejvyšší důležitost pracovních podmínek a podobných socioekonomických faktorů je po jisté ekologizaci motivů preferencí počátku 90. let⁵⁴ trendem dnešní doby, který potvrzují i jiné práce⁵⁵

5.3 ČR očima studentů gymnázií v Olomouci a Šumperku

Známe nejpritažlivější a nejvíce odpuzující motivy preferencí, ale která města si pod uvedenými charakteristikami studenti představují? To bylo zkoumáno za pomoci tabulky, kde měli město, jenž podle nich nejlépe odpovídá dané charakteristice uvést a za pomoci slepé mapy.

Je nutno říci, že asociace studentů byly velmi rozmanité a volné a rozmanitost odpovědí znemožňuje smysluplné statistické zpracování. V dobrých pracovních příležitostech a dobré možnosti kulturního vyžití naprosto dominovala Praha, kdy například jako město s dobrými pracovními příležitostmi označilo Prahu 110 respondentů a Brno a Olomouc na dalších místech jen 18 respektive 17 respondentů. V dotazu na dobré možnosti sportovního vyžití se již odpovědi více a více různily, nejvíc jich získala opět Praha, kterou uvedlo 50 respondentů, následována Olomoucí uvedenou 30 respondenty a Brnem s 21 respondenty.

⁵⁴ DRBOHLAV, D.: Důvody sídelních a regionálních preferencí..., s. 27.

⁵⁵ WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity..., s. 25.

Preference velkoměst jako cílů sportovního vyžití ukazuje, že si studenti dobré sportovní vyžití spojují spíše s dobrou nabídkou služeb a sportovních zařízení, než přírodními podmínkami jako například sjízdnými řekami, či atraktivním reliéfem, což také nepřímo potvrzuje dominanci socioekonomických motivačních faktorů.

V kategorii atraktivní krajiny zase mírně dominovala Olomouc, kdy ji uváděli olomoučtí studenti, šumperští studenti zase uváděli Šumperk, ale ne tak rigorózně jako Olomoučtí Olomouc. Častěji býval ještě studenty obou měst uváděn Jeseník. Určité hlasy nasbírala ještě například Kroměříž, Český Krumlov atd., ale jednalo se vždy o pár jednotlivců a fantazie studentů si meze nekladla: objevovaly se i odpovědi jako Versailles.

Atraktivní architekturu nejčastěji pro studenty představují Praha a Olomouc, ale opět se nejednalo o nějaká většinová čísla a studenti zčásti uváděli různá menší města se známou historickou památkou.

Otázka na „mladá“, „trendy“ města, „kde to žije“, přinesla autorovi překvapení, neboť pomocí ní chtěl otestovat popularitu fenoménu Stodolní ulice mezi středoškoláky a očekával časté uvádění Ostravy, která byla uvedena jen v 11 případech (6 procent respondentů), ale především byla uvedena v 13 případech (7 procent) jako „mrtvé“ periferní město, takže opak hypotézy byl pravdou a popularita a věhlas Stodolní ulice lze možná, aspoň mezi středoškoláky, považovat za přeceňovaný. Neexistuje intuitivní vybavení této ulice, potažmo města Ostravy, při charakteristice živého, rušného, mladého města.

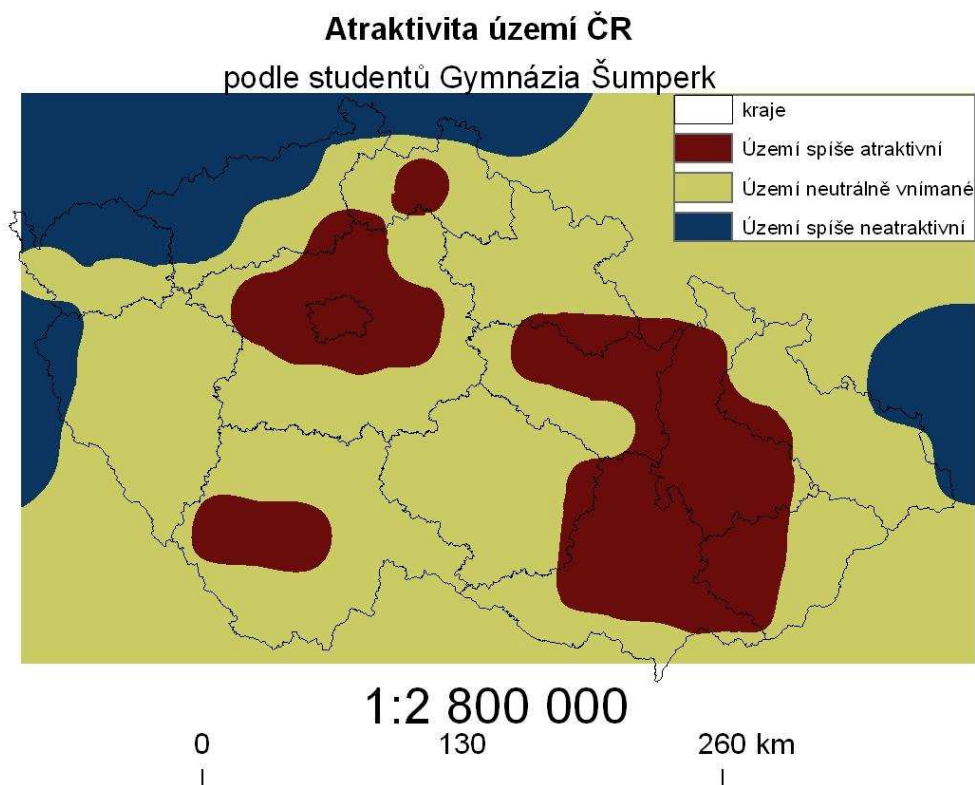
Ostatně o nepreferencích nebo-li uvedených negativních charakteristikách se dá říci, že byly ještě mnohem proměnlivější a individuálnější, než kladné charakteristiky, kdy řada studentů uváděla různá malá sídla z okolí svého bydliště, nebo i vzdálenější, ale očividně na základě osobních zkušeností, tedy značně proměnlivě. Ve všech negativních charakteristikách vítězila Ostrava (byť ne procentuálně výrazně), což se dalo očekávat například v případě nezdravého životního prostředí, ale minimálně v otázkách špatného kulturního a sportovního vyžití, apriori špatného školství či právě perifernosti se jedná spíše o nepodložený předsudek (což ovšem konceptu behaviorální geografie nijak neodporuje – naopak). S mírně nadprůměrnou četností býval ještě jmenován Most, Karviná, Havířov,

v sociálněekonomických otázkách Jeseník, v otázce nezdravého životního prostředí Praha. Olomoučtí studenti poměrně častěji jmenovali ve všech negativních charakteristikách bez rozdílu Přerov, šumperští Zábřeh. Jeden student pravděpodobně toužil prověřit geografické znalosti autora práce a ve všech negativních charakteristikách uváděl ukrajinský Žytomyr. Mezi nejpodivnější odpovědi dále patří jmenování Olomouce a Prahy jako architektonicky neatraktivních měst či Plzně jakožto „mrtvého“ periferního města.

Šumperští studenti jsou ke svému městu kritičtější než olomoučtí, objevovala se ve větší míře kritika Šumperka v pracovních příležitostech, kulturním vyžití, sportovním vyžití či školství. Častěji než přímo Šumperk kritizovali okolní obce.

Lze ale říci, že obyvatelé okresu mají tendenci vnímat okresní město atraktivně, v rámci vyšší hierarchické úrovně mají tendenci vnímat krajské město jako atraktivní (šumperští studenti vnímali atraktivně i Olomouc), v rámci ještě vyšší hierarchické úrovně mají opět tendenci vnímat její hlavní centrum jako atraktivní (Prahu vnímají jako atraktivní jak Olomoučtí, tak Šumperští studenti). Oproti tomu menší, ale svým způsobem konkurenční město vůči hlavnímu centru v dané hierarchické úrovni (město Zábřeh v případě šumperského okresu, nebo města Přerov a Prostějov v rámci Olomouckého kraje) mají studenti tendenci vnímat negativně a přisuzovat mu jak v socioekonomické, tak ve fyzicko-geografické sféře negativní charakteristiky.

Za hlavní výsledek mapování „odpuzujících“ pull faktorů se dá považovat značná roztržitost s dominancí Ostravy jakožto celkově negativně vnímaného města.

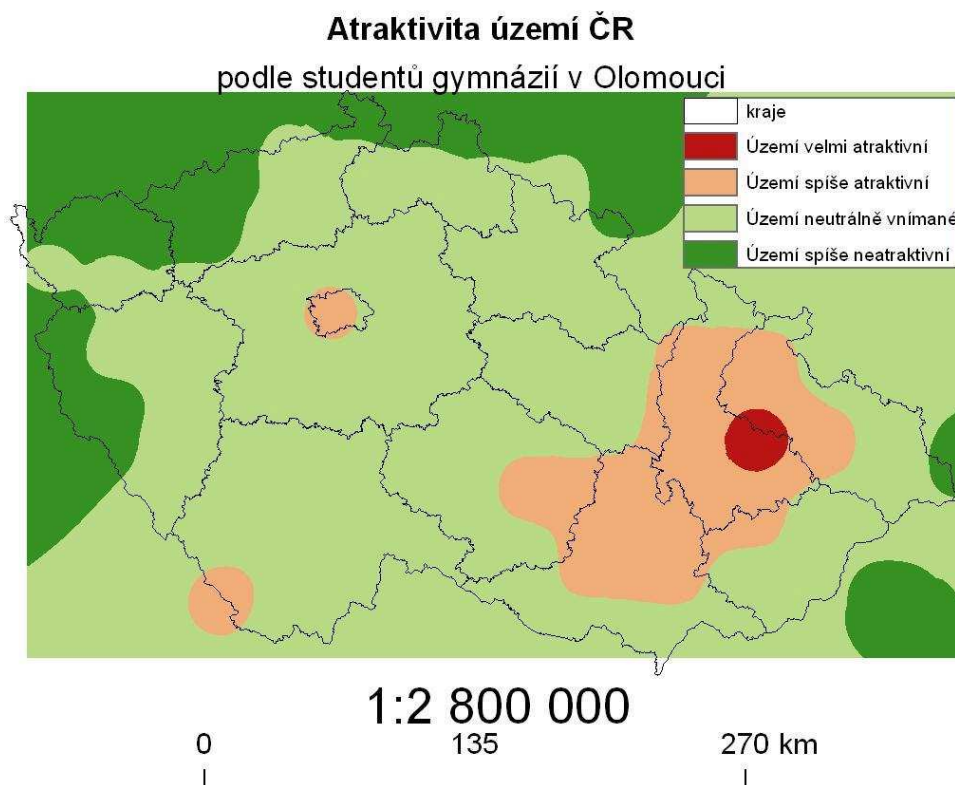


Obr. 14: Mapa atraktivity ČR podle studentů Gymnázia Šumperk. Studenti měli hodnotit území stupnicí 1 – 5. Nejhoršího, ani nejlepšího hodnocení žádné území nedosáhlo. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočet, vlastní tvorba mapy.

Výhoda mapy se ukázala mimo jiné v tom, že získala názory studentů na území, které by jinak sami v rámci žádné odpovědi nejmenovali. Potvrdila se tak atraktivita jižních Čech prokázaná řadou prací,⁵⁶ byť v případě těchto map nedosáhli nejlepšího možného hodnocení a v případě olomouckých studentů je tento areál poměrně malý, mnohem menší než v mapě Siwka z roku 1988.⁵⁷ Šumperští studenti jsou podle mapy více orientovaní na Čechy, areál atraktivního území se neomezuje jen na Prahu, ale i na střední Čechy. Negativně jsou na obou mapách vnímaná zhruba stejná území severních Čech a východní Moravy.

⁵⁶ DRBOHLAV, D.: Důvody sídelních a regionálních preferencí..., HRDLIČKA, M.: Preference sídelních prostorů..., MRKLASOVÁ, M.: Migrační a sídelní preference..., SIWEK, T.: Území Československa očima studentů..., WERNEROVÁ, M.: Percepce atraktivity...

⁵⁷ SIWEK, T.: Území Československa očima studentů..., s. 35.



Obr. 15: Mapa atraktivity ČR podle studentů olomouckých Gymnázií. Studenti měli hodnotit území stupnicí 1 – 5. Nejhoršího hodnocení žádné území nedosáhlo. Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočet, vlastní tvorba mapy.

6. Variabilita preferencí podle ročníku studia a podle Gymnázií

Oproti původním předpokladům se preference pro jednotlivé ročníky příliš nelišily, nedá se říci, že by studenti vyšších ročníků byli v percepce geografického prostoru výrazněji ovlivněni prodělaným geografickým vzděláním. Možná tvoří výjimku mírně lepší vnímání pobaltských států studenty vyšších ročníků, nicméně těžko určit, zda je to skutečně vlivem výuky zeměpisu. V případě šumperského gymnázia byly spíše podobnější odpovědi VI. A a VII. A než VII. A a 3. B ze stejného ročníku vyššího gymnázia. Snad jen atraktivita studia v zahraničí v rámci gymnázia stoupá s ročníkem, ovšem přesto je třeba u druháků Slovanského gymnázia vyšší, než u třetího ročníku Gymnázia Šumperk.

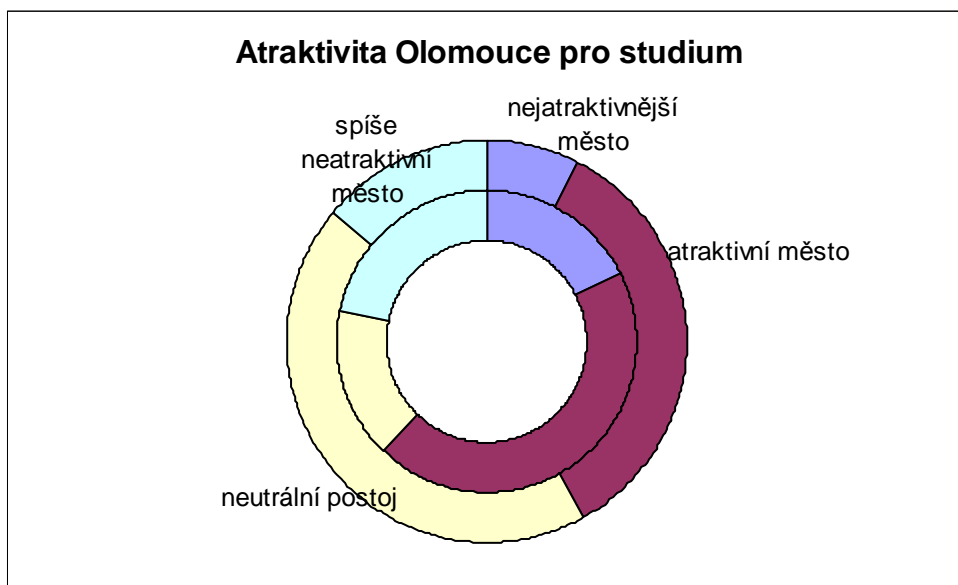
Nepotvrdil se ani předpoklad, že studenti soukromého gymnázia budou pro teoreticky průměrně lepší finanční zajištění rodin respondentů více zcestovalí nebo pro ně bude studium v zahraničí více atraktivní, než pro studenty běžných gymnázií,

čtvrtý ročník tohoto gymnázia sice deklaroval nejvyšší výsledky v atraktivitě studia v zahraničí, ale jednalo se o nereprezentativní vzorek pouze šesti dotazníků a první a druhá třída byly ve srovnání s ostatními třídami podprůměrné. Přesto, že dotazník nebyl sestaven za účelem mapování znalostí, dovolil by si autor práce odhadnout, že úroveň geografických znalostí bude na tomto gymnáziu nižší, než na dvou klasických gymnáziích. Odhad je vyvozován z počtu chyb ve slepé mapě, špatně zodpovězených otázek atd., ale nedá se nijak statisticky podpořit, neboť špatně byly vyplněny prakticky všechny dotazníky – a otázka jak moc špatně (ve kvalitativním, ne kvantitativním smyslu) je jenom subjektivně posuzovatelná.

Nejdůležitějším srovnáním, které se nabízí, je srovnání preferencí šumperských a olomouckých studentů. V otázce zahraničních preferencí se odlišná geografická poloha v rámci jednoho kraje samozřejmě neprojevila, s výjimkou oblíbenosti Sydney v Šumperku, která mu zajistila celkovou desetiprocentní popularitu (z Olomouckých studentů volil Sydney jen jeden jedinec), což je pro srovnání stejný výsledek, jakého dosáhla Cambridge. To ale samozřejmě nelze vysvětlit odlišnou percepcí geografického prostoru v Olomouci a Šumperku, ale spíše nějakou mimořádnou akcí, jež proběhla v Šumperku, jak již bylo řečeno.

Více se logicky musela projevit odlišnost percepce mezi olomouckými a šumperskými studenty v rámci ČR. I zde ovšem platí, že v otázkách, kde měli jmenovat z různých hledisek atraktivní/neatraktivní města odpovídali studenti velmi podobně, například ve výběru nejatraktivnějších studijních cílů nenastaly žádné rozdíly. Porovnat atraktivitu VŠ studia v Olomouci pro studenty, kteří v ní již studují a pro studenty ze Šumperka, však byla jedna z hlavních myšlenek práce a jelikož autor předem předpokládal, že nejatraktivnějšími studijními cíli budou tradiční univerzity. Navíc bylo zřejmé, že každý nemusí vyjmenovat Olomouc ani jako atraktivní, ani jako neatraktivní, ale přesto o ní nějakou představu jako o svém krajském městě má, byla do dotazníku zařazena přímá otázka na atraktivitu Olomouce. Studenti měli odpovědět, jaký je jejich postoj k budoucímu VŠ či VOŠ studiu v Olomouci a na výběr měli z následujících možností: „Je to pro mě z hlediska studia nejatraktivnější město.“, „Je to pro mě z hlediska studia atraktivní město.“, „Mám k ní neutrální postoj.“, „Studoval bych zde jen tehdy, pokud bych neměl

možnost studovat jinde“, „Nestudoval bych zde v žádném případě.“. Nenašel se nikdo, kdo by považoval studium v Olomouci za natolik neatraktivní, že by zde nebyl ochoten studovat v žádném případě, jako neatraktivní město, kde by studovali jen tehdy, pokud by to nešlo jinde Olomouc označilo 15 procent šumperských studentů a 13 procent olomouckých, ovšem jako nejatraktivnější město pro studium ji označilo 12 procent šumperských studentů a 7 procent olomouckých. Jak vysvětlit, že v Šumperku je více jak příznivců, tak odpůrců studia v Olomouci? Zbytek průzkumu prokázal, že preferovanými univerzitními městy jsou ty tradiční a také jsou preferovány bližší cíle. To je tedy jasné zdůvodnění oblíbenosti Olomouce mezi respondenty ze Šumperka. Jako vysvětlení vyššího počtu odpůrců studia v Olomouci autora na základě vlastních zkušeností napadá, že se jedná o ty, kteří již znají od starších přátel a známých situaci s ubytováním v Olomouci, kdy je vzdálenost mezi Šumperkem a Olomoucí hodně velká pro pohodlnou denní dojížďku, zároveň ale ne tak velká, aby studenti získávali ubytování na kolejích. Oproti tomu v případě Olomouckých studentů asi nesplňuje vztité představy o vysokoškolském stylu života studium ve stejném městě, kde bydlí (proto nižší počet příznivců), avšak z druhé strany jim nejsou kladeny žádné materiální překážky (problémy s ubytováním), proto nižší počet jednoznačných odpůrců. S tím koresponduje fakt, že pro téměř shodně početné (31 procent v Šumperku a 32 procent v Olomouci) skupiny je studium v Olomouci atraktivní, ale ne nejatraktivnější a významně se liší počet těch, kteří o studiu v Olomouci zatím neuvažovali, kdy je to 11 procent šumperských studentů, oproti 41 procentům olomouckých studentů. Lze říci, že je zatím nic nenutilo, udělat si názor zda chtějí pokračovat ve studiu v místě bydliště, není to pro ně výrazně atraktivní, ani výrazně neatraktivní cíl a budou v budoucnu pravděpodobně vycházet z konkrétní situace.



Obr. 16: Srovnání atraktivity Olomouce pro studium mezi olomouckými (vnější kruh) a šumperskými studenty (vnitřní kruh). Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Tab. 8: Srovnání atraktivity Olomouce pro studium mezi olomouckým a šumperskými studenty (a) nejatraktivnější město, b) atraktivní město, c) neutrální postoj, d) spíše neatraktivní město, z celkového počtu 149 respondentů, kteří odpovídali na otázku).

	a)	b)	c)	d)
Šumperk	12 %	31 %	11 %	15 %
Olomouc	7 %	32 %	41 %	13 %

Zdroj: Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Stejný dotaz byl studentům uložen pro alternativu studia v Šumperku. Zde se nachází velmi omezená nabídka vysokoškolských studijních oborů⁵⁸ a samozřejmě autor této práce nepředpokládal, že by o studium zde byl zájem mezi olomouckými studenty, ale spíš si kladl otázku, zda je tato možnost atraktivní aspoň pro šumperské studenty a zda má vůbec smysl zřizovat podobné miniaturní pobočky vysokých škol. Předpokládaná neatraktivita se potvrdila, minimum studentů považuje studium zde za nejatraktivnější (1 jedinec ze Šumperka a 2 z Olomouce), ačkoliv je s podivem, že se vůbec, zejména v Olomouci, někdo takový našel. Dost omezený počet respondentů považuje studium zde za atraktivní, ale ne nejatraktivnější. Z druhé strany nutno říct, že jsou to vyšší čísla, než autor očekával, šumperských studentů mající zájem zde studovat je dle očekávání více. Co je ale

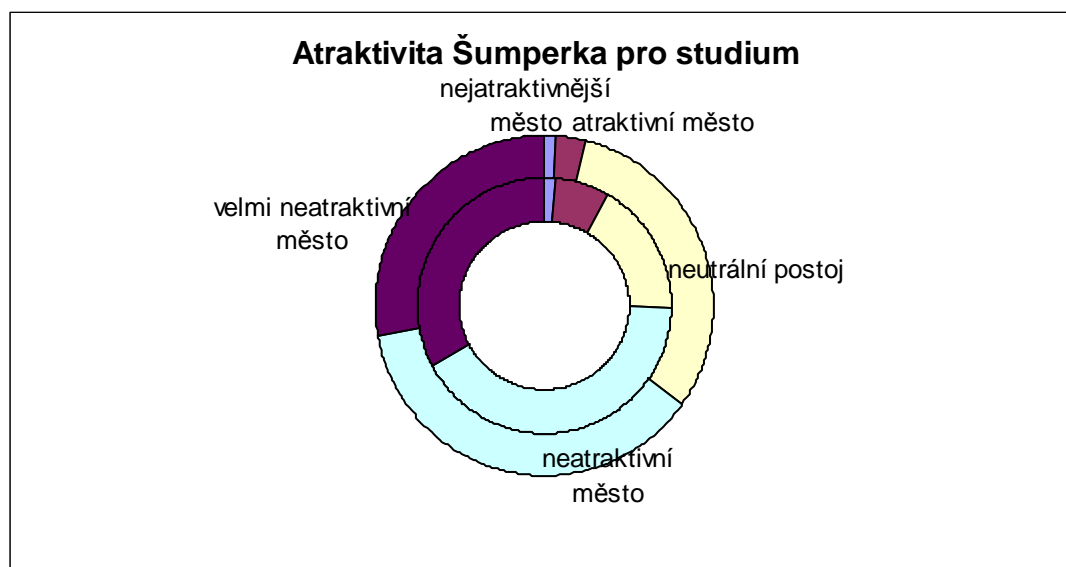
⁵⁸ Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava. <<http://www.fs.vsb.cz/>>.

překvapivé, šumperských studentů, negativně se vymezujících ke studiu zde, je více než olomouckých, ti k tomu ve větší míře zauímají neutrální postoj.

Tab. 9: Srovnání atraktivity Šumperka pro studium mezi olomouckým a šumperskými studenty (a) nejatraktivnější město, b) atraktivní město, c) neutrální postoj, d) spíše neatraktivní město, z celkového počtu 152 respondentů, kteří odpovídali na otázku).

	a)	b)	c)	d)	e)
Šumperk	1%	7%	17%	42%	33%
Olomouc	1%	3%	31%	38%	28%

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.



Obr. 17: Srovnání atraktivity Šumperka pro studium mezi olomouckými (vnější kruh) a šumperskými studenty (vnitřní kruh). Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočty autora.

Další variabilitu mezi šumperskými a olomouckými studenty dobře ilustrují vytvořené mapy subjektivní atraktivity, zveřejněné v předchozí kapitole. Jednak šumperští studenti po vypočítání průměrů „jako ve škole“ nepovažují žádné území ani jako velmi atraktivní, ani jako velmi neatraktivní (byť čtvereček č. 27, na jehož území se nachází Praha a č. 46 s Olomoucí se průměrem 1, 6 kategorií „velmi atraktivní“ těsně blížily), zatímco od olomouckých studentů Olomouc jako jediný případ „jedničku“ (1, 3) dostala a je tedy velmi atraktivní pro své vlastní studenty.

Tím lze říci, že efekt přeceňování silných stránek svého města a podceňování slabých (neighbourhoof efekt) je v Olomouci silnější. V Šumperku byla většina studentů o vysoké obecné atraktivitě svého města také přesvědčena (byť jiná část dotazníku dokázala, že si jsou vědomi jistých omezení ve věcech pracovních a kulturních), ale našla se část studentů, která naopak udělovala špatné hodnocení a tím průměr srazila dolů (1, 9).

Pohled na mapu ještě ukazuje, že olomoučtí studenti se více polarizují vůči Čechám, Praha samozřejmě je považována za atraktivní území, ale areál atraktivity se omezuje čistě na ni. Rovněž v Jižních Čechách je areál atraktivity v případě šumperských studentů větší, ale i jinak situovaný. Šumperští studenti svým hodnocením ještě vymezili jistý areál atraktivity ve východních Čechách, určitý koridor směrem od Šumperka na Prahu, který v mapě olomouckých preferencí zcela chybí. Pro olomoucké studenty je zas na rozdíl od šumperských kolegů atraktivní část Českomoravské vrchoviny. Přestože mapa subjektivní atraktivity prokázala jisté rozdíly, nedá se říci, že by nepanovala na mapě základní shoda v percepci atraktivity území.

Vzhledem k důležitosti motivace dobrých pracovních příležitostí nepřekvapí, že mnohem větší část olomouckých by chtěla zůstat po skončení studia na stejném místě jako dosud, zatímco v Šumperku většina respondentů uvedla odpověď: „Spíše ne.“

Tab. 10: Odpovědi studentů na otázku: „Chtěli byste po ukončení studia žít na stejném místě jako dosud?“ (a) určitě ano, b) spíše ano, c) zatím jsem o tom neuvažoval/a, d) spíše ne, e) určitě ne), (z celkového počtu 176 respondentů).

	a)	b)	c)	d)	e)
Olomouc	10 %	41 %	18 %	23 %	9 %
Šumperk	1 %	16 %	22 %	36 %	11 %

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní výpočet.

7. Závěr

Práce si neklade na základě 176 zpracovaných dotazníků z tří gymnázií jednoho kraje za cíl vytvářet nové obecně platné soudy, avšak v mnoha odhalených jevech se shodovala s výsledky nečetné publikované domácí literatury, což svědčí o správnosti odhalených jevů. Z toho důvodu lze pro vymezenou oblast a zájmovou skupinu považovat za platná i zjištění odbornou literaturou nepotvrzená či jí dokonce odporující.

Nejatraktivnější zemí Evropy je pro studenty vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk Velká Británie, ať v otázce studia, či obecné, nedefinované atraktivnosti. Prvenství v kategorii nejatraktivnějšího potencionálního turistického cíle jí pouze vzalo Španělsko, i zde však byla atraktivita Velké Británie vysoko hodnocena. Neatraktivní jsou státy východní Evropy a Balkán, po Británii jsou nejatraktivnější Švýcarsko, Francie a Španělsko.

Vysokou atraktivitu státu s nenejpříťažlivějším klimatem a nepříliš členitým reliéfem lze hodnotit jako jeden z rysů dominance socioekonomických motivů preferencí i migrací v poslední době. Tento jev se potvrdil i v preferencích v ČR, kdy byla zkoumána i hodnotová stránka orientací zvlášť pro studium a zvlášť pro bydlení, přičemž v obou sehrál faktor pracovních příležitostí podstatnou roli.

Socioekonomické motivační faktory splňuje v očích respondentů nejlépe Praha, přesto jsou pro ně atraktivnější jak v otázce bydlení, tak v otázce studia Brno a Olomouc, což potvrzuje i jinými pracemi objevenou skutečnost, že respondenti dávají vědomě přednost bližšímu cíli před vyšší kvalitou. Tento jev ovšem neplatil v evropském měřítku, kdy byly ty nejbližší státy těmi nejpreferovanějšími turistickými cíli, vzdálené státy a sousední země byly i v otázce nespecifikované atraktivity hodnoceny hůř než ČR.

V případě Olomouce je neighbourhood faktor (přeceňování silných stránek vlastního města a podceňování slabých) silnější než v případě Šumperka a rovněž jsou olomoučtí studenti více polarizováni vůči Čechům, šumperští studenti jsou více orientováni na Prahu a střední Čechy.

Naprosto negativně vnímaným městem je Ostrava, která je pro studenty ztělesněním všech negativních charakteristik. Neatraktivní je dále oblast severozápadních Čech.

Jedinými atraktivními studijními cíli jsou pro studenty tradiční univerzitní města.

8. Shrnutí

Regionální a sídelní preference studentů vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk

Tato práce je o sídelních a regionálních preferencích studentů vybraných gymnázií v okresech Olomouc a Šumperk. Řadí se k proudu behaviorální geografie, který zkoumá mentální mapu jednotlivce v jeho hlavě. Pro výzkum byla použita dotazníková metoda.

Nejatraktivnější evropskou zemí je Velká Británie a Londýn je nejpreferovanější město pro zahraniční studium. Nejatraktivnějšími českými městy jsou Olomouc, Brno a Praha, nejméně atraktivní je Ostrava. V případě Olomouce byl objeven neighbourhood efekt a polarita mezi Moravou a Čechami.

Klíčová slova: behaviorální geografie, regionální a sídelní preference, mentální mapy, percepce.

Summary

Regional and settlement preferences of students of selected grammar school in districts Olomouc and Šumperk

This is work about regional and settlement preferences of students of selected grammar school in districts Olomouc a Šumperk. It range with current of behavioral geography, that inspect mental map of individuals in his head. For reaserch was used questionnaires.

The most attractive European countrie is Great Britain and London is the most prefer city for fereign study. The most attractives Czech towns are Olomouc, Brno and Prague, the least attractice is Ostrava. In the case of Olomouc was found the neighbourhood efect and polaity between Moravia and Bohemia.

Key words: behaviorial geography, regional and settlement preferences, mental maps, perception.

9. Literatura

- DRBOHLAV, D.: Důvody sídelních a regionálních preferencí obyvatelstva ČR, Sborník ČSGS, č. 1, 1990, s. 13 – 29.
- DRBOHLAV, D.: Migrační atraktivita měst ČSR. Sborník ČSGS, č. 1, 1989, s. 5 – 18.
- DRBOHLAV, D.: Migrační motivace, regionální a sídelní preference obyvatelstva – teoretická východiska v československé a zahraniční literatuře. Sociologický časopis, č. 5, 1990, s. 358 – 374.
- DRBOHLAV, D.: Motivy migrace jako jeden z indikátorů formování geografické struktury organizace společnosti. Demografie, č. 2, 1986, s. 202 – 209.
- DRBOHLAV, D.: Podněty behaviorální geografie ve struktuře geografického výzkumu. Sborník ČSGS, č. 4, 1990. s. 298 – 307.
- DRBOHLAV, D.: Příspěvek k problematice statistiky důvodů stěhování. Sborník ČSGS, č. 1, 1984, s. 1 – 11.
- HRDLIČKA, M.: Preference sídelních prostorů Čech. Demografie, č. 1, 1983, s. 48 – 58.
- MRKLASOVÁ, M.: Migrační a sídelní preference ústeckých středoškoláků. Demografie, č. 4, 1988, s. 323 – 328.
- LIBROVÁ, H.: Decentralizace osídlení. Vize a realita. Sociologický časopis, č. 1, 1997, s. 27 – 39.
- SIWEK, T.: Území Československa očima studentů geografie. Sborník ČSGS, č. 1, 1988, s. 31 – 37.
- SIWEK, T., BOGDOVÁ, K.: České kulturně-historické regiony ve vědomí svých obyvatel. Sociologický časopis, č. 4, 2007, s. 1039 – 1053.
- VOŽENÍLEK, V.: Mentální mapa a mentální prostorové představy. Geodetický a kartografický obzor, 1997. s. 62-70.
- WERNEROVÁ M.: Percepce atraktivity a image krajských měst v česku na příkladu vysokoškolských studentů z Českých Budějovic a Ústí n. Labem. Geografie - sborník ČSGS, č. 1, 1990, s. 20 – 33.
- ZEZULOVÁ, L.: Mentální mapy a jejich využití v cestovním ruchu. Diplomová práce. Dostupné z [www:](http://theses.cz/id/xv790a/downloadPraceContent_adipIdno_4327)
<http://theses.cz/id/xv790a/downloadPraceContent_adipIdno_4327>.

Internetové stránky škol :

Církevní gymnázium Německého řádu,

<http://www.cgnr.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=25&Itemid=375>.

Gymnázium Šumperk, <www.gymspk.cz>.

Slovanské gymnázium Olomouc, <<http://www.sgo.cz/neopera/index.htm>>.

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava. <<http://www.fs.vsb.cz/>>.

10. Přílohy

- 1) CD s elektronickou podobou práce
- 2) Ukázky dotazníků

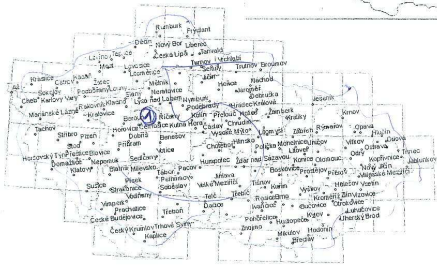
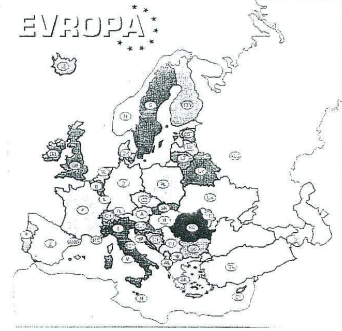
- Gymnázium: Šumperk
 Třída: 2016
- 1) Jak je pro Tebe atraktivní možnost studia v zahraničí?
 1) jednoznačně aťraktivní 2) spíše atraktivní 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a 4) spíše neatraktivní 5) jednoznačně neatraktivní
- 2) Vypis 1 – 3 ZAHRANIČNÍ města, které považuješ za nejvhodnější pro studium:
 1) USA, Německo 2) Velká Británie, Austrálie 3) Irsko – TU Dublin
- 3) Do přiložené mapy Evropy označuj* jednotlivé státy dle toho, jak jsou pro Tebe atraktivní/neatraktivní (stupnice: 1-velmi atraktivní, 2-spíše atraktivní, 3-neutrální postoj, 4-spíše neatraktivní, 5-velmi neatraktivní, 0-nemám žádný názor na tento stát) Nužes pouzit jakékoli (i čistě subjektivní) kritérium. Ty státy, které jsi již někdy navštívil/a označ křížkem (x). Dále vyber 3 země, které bys v budoucnu nejvíce chtěl/a navštívit a označ je kroužkem (o).
- 4) Vyber 1 – 3 města České republiky, ve kterých bys budoucnu nejradyji chtěl/a studovat:
 1) Brno 2) Olomouc 3) Šumperk
- 5) Vyber 1 – 3 města České republiky, ve kterých bys v žádném případě v budoucnu studovat nechtěl/a:
 1) Žatec 2) Plzeň 3) Brno
- 6) Jaký je Tvůj postoj k budoucnu (VŠ či VOŠ) studiu v Olomouci?
 1) Je pro mě z hlediska studia neatraktivnější město. 2) Je pro mě z hlediska studia atraktivní město. 3) Mám k ní neutrální postoj.
 4) Studoval/a bych zde jen tehdy, pokud bych neměl možnost studovat jinde. 5) Nestudoval/a bych zde v žádném případě.
- 7) Jaký je Tvůj postoj k budoucnu (VŠ či VOŠ) studiu v Šumperku?
 1) Je pro mě z hlediska studia neatraktivnější město. 2) Je pro mě z hlediska studia atraktivní město. 3) Mám k němu neutrální postoj.
 4) Studoval bych zde jen tehdy, pokud bych neměl možnost studovat jinde. 5) Nestudoval zde v žádném případě.
- 8) V přiložené mapě ČR označuj* každý ČTVEREČEK podle toho jak je pro Tebe atraktivní/neatraktivní toto území (stupnice: 1-velmi atraktivní, 2-spíše atraktivní, 3-neutrální postoj, 4-spíše neatraktivní, 5-velmi neatraktivní, 0-nemám žádný názor na toto území).
- 9) Chytěl/a bys po ukončení studia žít na stejném místě jako dosud?
 1) určitě ano 2) spíše ano 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a 4) spíše ne 5) určitě ne
- 10) Nejlepší životní podmínky podle Tebe obecně nabízí:
 1) velkoměsto (nad 100 tis. obyv.) 2) středně velké město (20 – 100 tis. obyv.) 3) menší město (do 20 tis. obyv.) v blízkosti velkoměsta 4) menší město (do 20 tis. obyv.) mimo smadný dosah velkoměsta 5) vesnice v blízkosti velkoměsta či středně velkého města 6) vesnice v blízkosti malého města
- 11) Vyber 1 – 3 konkrétní města či vesnice, které podle Tebe nabízejí dobré životní podmínky, ve kterých bys v budoucnu chtěl/a žít:
 1) Brno, Olomouc 2) Šumperk 3) Žatec

12) Doplně tabulku preferencí:

	Zde napiš město, které z Tvého pohledu nejvíce splňuje uvedené charakteristiky, které TĚ první napadne.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro STUDIUM.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro BYDLENÍ.
Dobré pracovní příležitosti			
Dobré možnosti kulturního vyžití	<u>Praha</u>		
Dobré možnosti sportovního vyžití		X	X
Prázdňní školství	<u>Nové</u>	X	X
Atraktivní krajina v okolí	<u>Šumperk</u>		
Zdravé životní prostředí			
Architektonický půvab	<u>Praha</u>		
Mladé, trendy* město, „kde to žije“...☺	<u>Praha</u>	X	X

Doplně tabulku nepreferencí:

	Zde napiš město, které z Tvého pohledu nejvíce splňuje uvedené charakteristiky, které TĚ první napadne.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejzávažnější problém při výběru města vhodného pro STUDIUM.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejzávažnější problém při výběru města vhodného pro BYDLENÍ.
Špatné pracovní příležitosti			
Špatné možnosti kulturního vyžití			
Špatné možnosti sportovního vyžití			
Nekvalitní školství			
Špatná krajina v okolí			
Nekvalitní životní prostředí			
Nehezka architektura			
„Mrtvé“ periferní město			



Gymnázium: Sv. Jozef

1) Jak je pro Tebe atraktivní možnost studia v zahraničí?
 1) jednoznačně atraktivní 2) spíše atraktivní 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a 4) spíše neatraktivní 5) jednoznačně neatraktivní

2) Vypis 1-3 ZAHRAJNICNÍ města, které považuješ za nejvhodnější pro studium:
 1) USA, Německo, Francie 2) Belgie, Švýcarsko, Itálie 3) Irsko - TU, Austrálie

3) Do přiložené mapy Evropy označuj "jednotlivé státy dle toho, jak jsou pro Tebe atraktivní/neatraktivní (stupnice: 1-velmi atraktivní, 2-spíše atraktivní, 3-neutrální postoj, 4-spíše neatraktivní, 5-velmi neatraktivní, 0-nemám žádný názor na tento stát) Můžeš použít jakékoli (i čistě subjektivní) kritérium. Ty státy, které jsi již někdy navštívil/a označ křížkem (x). Dále vyber 3 země, které bys v budoucnu nejvíce chtěl/a navštívit a označ je kroužkem (o).

4) Vyber 1-3 města České republiky, ve kterých bys budoucnu nejraději chtěl/a studovat:
 1) Brno 2) Olomouc 3) Plzeň

5) Vyber 1-3 města České republiky, ve kterých bys v žádném případě v budoucnu studovat nechtěl/a:
 1) Žatec 2) Ústí nad Labem 3) Liberec

6) Jaký je Tvůj postoj k budoucímu (VŠ či VOŠ) studiu v Olomouci?
 1) Je pro mě z hlediska studia nejatraktivnější město. 2) Je pro mě z hlediska studia atraktivní město. 3) Mám k ní neutrální postoj.
 4) Studoval/a bych zde jen tehdy, pokud bych neměl možnost studovat jinde. 5) Nestudoval/a bych zde v žádném případě.

7) Jaký je Tvůj postoj k budoucímu (VŠ či VOŠ) studiu v Šumperku?
 1) Je pro mě z hlediska studia nejatraktivnější město. 2) Je pro mě z hlediska studia atraktivní město. 3) Mám k němu neutrální postoj.
 4) Studoval/a bych zde jen tehdy, pokud bych neměl možnost studovat jinde. 5) Nestudoval/a bych zde v žádném případě.

8) V přiložené mapě ČR označuj každý ČTVEREC podle toho jak je pro Tebe atraktivní/neatraktivní toto území (stupnice: 1-velmi atraktivní, 2-spíše atraktivní, 3-neutrální postoj, 4-spíše neatraktivní, 5-velmi neatraktivní, 0-nemám žádný názor na toto území).

9) Chtěl/a bys po ukončení studia žít na stejném místě jako dosud?
 1) určitě ano 2) spíše ano 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a 4) spíše ne 5) určitě ne

10) Nejlepší životní podmínky podle Tebe obecně nabízí:
 1) velkoměsto (nad 100 tis. obyv.) 2) středně velké město (20 - 100 tis. obyv.) 3) menší město (do 20 tis. obyv.) v blízkosti velkoměsta 4) menší město (do 20 tis. obyv.) mimo snadný dosah velkoměsta 5) vesnice v blízkosti velkoměsta či středně velkého města 6) vesnice v blízkosti malého města

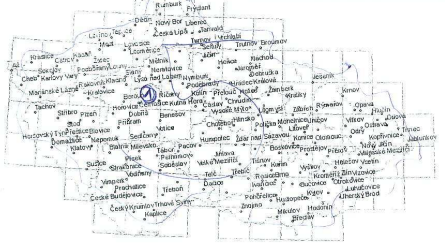
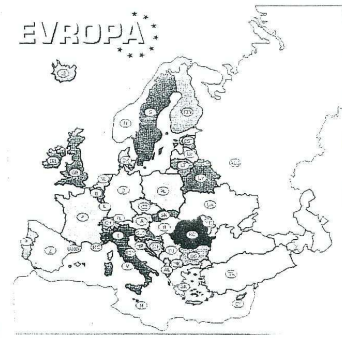
11) Vyber 1-3 konkrétní města či vesnice, které podle Tebe nabízejí dobré životní podmínky, ve kterých bys v budoucnu chtěl/a žít:
 1) Brno, Olomouc, Praha 2) Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec 3) Žatec, Ústí nad Labem, Liberec

12) Doplni tabulku preferencí:

	Zde napiš město, které z Tvého pohledu nejvíce splňuje uvedenou charakteristiku, které TĚ první napadne.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro STUDIUM.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro BYDLENÍ.
Dobré pracovní příležitosti			
Dobré možnosti kulturního využití	<u>Praha</u>		
Dobré možnosti sportovního využití	<u>Brno</u>	X	X
Přestížní školství	<u>Olomouc</u>	X	
Atraktivní krajina v okolí	<u>Šumperk</u>		
Zdravé životní prostředí	<u>Plzeň</u>		
Architektonický půvab	<u>Praha</u>		
Mladé, trendy město, kde to žije...@	<u>Brno</u>	X	X

Doplni tabulku nepreferencí:

	Zde napiš město, které z Tvého pohledu nejvíce splňuje uvedenou charakteristiku, které TĚ první napadne.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro STUDIUM.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro BYDLENÍ.
Špatné pracovní příležitosti			
Špatné možnosti kulturního využití			
Špatné možnosti sportovního využití			
Nekvalitní školství			
Fádlní krajina v okolí			
Nездравé životní prostředí			
Nehezka architektura			
„Mrtvé“ periferní město			



Gymnázium: Sv. Jozef

1) Jak je pro Tebe atraktivní možnost studia v zahraničí?
 1) jednoznačně atraktivní 2) spíše atraktivní 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a 4) spíše neatraktivní 5) jednoznačně neatraktivní

2) Vypis 1-3 ZAHRAJNICNÍ města, které považuješ za nejvhodnější pro studium:
 1) USA, Německo, Francie 2) Belgie, Švýcarsko, Itálie 3) Irsko - TU, Austrálie

3) Do přiložené mapy Evropy označuj "jednotlivé státy dle toho, jak jsou pro Tebe atraktivní/neatraktivní (stupnice: 1-velmi atraktivní, 2-spíše atraktivní, 3-neutrální postoj, 4-spíše neatraktivní, 5-velmi neatraktivní, 0-nemám žádný názor na tento stát) Můžeš použít jakékoli (i čistě subjektivní) kritérium. Ty státy, které jsi již někdy navštívil/a označ křížkem (x). Dále vyber 3 země, které bys v budoucnu nejvíce chtěl/a navštívit a označ je kroužkem (o).

4) Vyber 1-3 města České republiky, ve kterých bys budoucnu nejraději chtěl/a studovat:
 1) Brno 2) Olomouc 3) Plzeň

5) Vyber 1-3 města České republiky, ve kterých bys v žádném případě v budoucnu studovat nechtěl/a:
 1) Žatec 2) Ústí nad Labem 3) Liberec

6) Jaký je Tvůj postoj k budoucímu (VŠ či VOŠ) studiu v Olomouci?
 1) Je pro mě z hlediska studia nejatraktivnější město. 2) Je pro mě z hlediska studia atraktivní město. 3) Mám k ní neutrální postoj.
 4) Studoval/a bych zde jen tehdy, pokud bych neměl možnost studovat jinde. 5) Nestudoval/a bych zde v žádném případě.

7) Jaký je Tvůj postoj k budoucímu (VŠ či VOŠ) studiu v Šumperku?
 1) Je pro mě z hlediska studia nejatraktivnější město. 2) Je pro mě z hlediska studia atraktivní město. 3) Mám k němu neutrální postoj.
 4) Studoval/a bych zde jen tehdy, pokud bych neměl možnost studovat jinde. 5) Nestudoval/a bych zde v žádném případě.

8) V přiložené mapě ČR označuj každý ČTVEREC podle toho jak je pro Tebe atraktivní/neatraktivní toto území (stupnice: 1-velmi atraktivní, 2-spíše atraktivní, 3-neutrální postoj, 4-spíše neatraktivní, 5-velmi neatraktivní, 0-nemám žádný názor na toto území).

9) Chtěl/a bys po ukončení studia žít na stejném místě jako dosud?
 1) určitě ano 2) spíše ano 3) zatím jsem o tom neuvažoval/a 4) spíše ne 5) určitě ne

10) Nejlepší životní podmínky podle Tebe obecně nabízí:
 1) velkoměsto (nad 100 tis. obyv.) 2) středně velké město (20 - 100 tis. obyv.) 3) menší město (do 20 tis. obyv.) v blízkosti velkoměsta 4) menší město (do 20 tis. obyv.) mimo snadný dosah velkoměsta 5) vesnice v blízkosti velkoměsta či středně velkého města 6) vesnice v blízkosti malého města

11) Vyber 1-3 konkrétní města či vesnice, které podle Tebe nabízejí dobré životní podmínky, ve kterých bys v budoucnu chtěl/a žít:
 1) Brno, Olomouc, Praha 2) Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec 3) Žatec, Ústí nad Labem, Liberec

12) Doplni tabulku preferencí:

	Zde napiš město, které z Tvého pohledu nejvíce splňuje uvedenou charakteristiku, které TĚ první napadne.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro STUDIUM.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro BYDLENÍ.
Dobré pracovní příležitosti			
Dobré možnosti kulturního využití	<u>Praha</u>		
Dobré možnosti sportovního využití	<u>Brno</u>	X	X
Přestížní školství	<u>Olomouc</u>	X	
Atraktivní krajina v okolí	<u>Šumperk</u>		
Zdravé životní prostředí	<u>Plzeň</u>		
Architektonický půvab	<u>Praha</u>		
Mladé, trendy město, kde to žije...@	<u>Brno</u>	X	X

Doplni tabulku nepreferencí:

	Zde napiš město, které z Tvého pohledu nejvíce splňuje uvedenou charakteristiku, které TĚ první napadne.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro STUDIUM.	Zde křížkem označ 3 z uvedených charakteristik, které považuješ za nejdůležitější při výběru města vhodného pro BYDLENÍ.
Špatné pracovní příležitosti			
Špatné možnosti kulturního využití			
Špatné možnosti sportovního využití			
Nekvalitní školství			
Fádlní krajina v okolí			
Nездравé životní prostředí			
Nehezka architektura			
„Mrtvé“ periferní město			

